Umrl je dr. Vladimir Bakarić

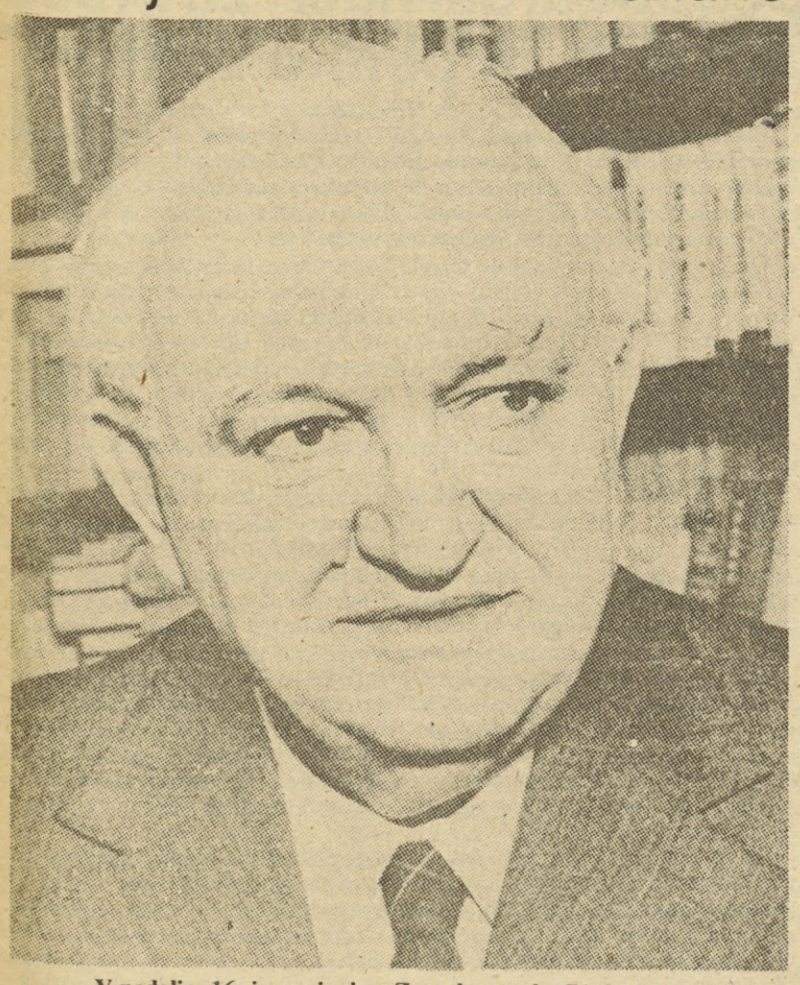

V nedeljo, 16. januarja, je v Zagrebu umrl v 71. letu starosti podpredsednik predsedstva SFRJ in član predsedstva CK ZKJ, narodni heroj, junak socialističnega dela, marksist in državnik, revolucionar, akademik, komunist in humanist, najbližji sodelavec in soborec tovariša Tita, dr. Vladimir Bakarić.

Izjemno pomembna je bila Bakarićeva vloga pri oblikovanju in uresničitvi ciljev narodnoosvobodilnega boja ter socialistične revolucije na Hrvaškem in v Jugoslaviji. Med vojno je objavil vrsto člankov, katerih bistvo je bilo uresničevanje politične enotnosti množic na podlagi izhodišč NOB in onemogočanje nazadnjaškim elementom, da bi preprečili vključevanje najširših množic v protifašistično osvobodilno gibanje. V svojih člankih (»O narodni vitalnosti Hrvatov v tej vojni« itd.) je Bakarić teoretično dokazal, da je Jugoslavija sposobna obstati kot država, in da lahko opraviči svojo zgodovinsko in življenjsko moč le kot skupnost enakopravnih narodov in narodnosti.

Kot eden najvidnejših teoretikov-marksistov v Jugoslaviji se je ukvarjal s problemi gradnje in ureditve socialistične države, z zakonitostmi gospodarskega razvoja socialistične družbe, s problemi podeželja in kmetov v socializmu, z razvojem demokracije in samoupravljanja v Jugoslaviji, z vprašanji sodelovanja in odnosov med socialističnimi državami ter državami z različnimi družbenimi ureditvami.

Njegova teoretična misel je temeljila na Titovi misli in delu, na uresničevanju in nadaljnjem dopolnjevanju Marxove in Leninove znanstvene misli v sodobnih razmerah razvoja v svetu.

Bakarićev prispevek k razvijanju marksistične teoretične misli o sodobnem svetu se kaže v njegovih delih, v katerih opozarja na temeljna protislovja in tendence v sodobnem svetu ter na gospodarske in politične dejavnike, ki ohranjajo in reproducirajo neenakopravnost ter izkoriščanje v širših mednarodnih razsežnostih.

Vladimir Bakarić je poudarjal, da je gibanje neuvrščenih izraz in delovanje zgodovinskih prizadevanj po odpravi položaja v mednarodnih gospodarskih in političnih odnosih, ki sta ga ustvarila kapitalizem in povojna blokovska delitev v svetu, obenem pa opozarja tudi na notranja protislovja in raznoterosti tega gibanja.

Njegova analiza sodobnega sveta vključuje tudi tokove v mednarodnem delavskem gibanju. Ti tokovi so po njegovem mnenju izražanje in uresničevanje zgodovinskega prizadevanja, s katerim je moč odpraviti prejšnji položaj, opozarja pa tudi na to, kako nujna je osamosvojitev komunističnih partij ter utrditev njihovega položaja v lastnem delavskem razredu in narodnem okolju. Bakarić je opozoril tudi na to, da se je takšna usmeritev v KPJ pokazala že na osmi zagrebški partijski konferenci (1928), na kateri je zmagala protifrakcijska linija v zagrebški partijski organizaciji, ki jo je vodil Josip Broz Tito.

Posebno pomemben je njegov teoretični prispevek k pojasnjevanju narave sodobne jugoslovanske družbe, njenih notranjih nasprotij in delovanja zgodovinskih usmeritev. Težišče njegovih teoretičnih raziskav je kompleksna problematika družbenega dela v odprtih procesih samoupravnega konstituiranja in socialističnega razvoja družbe. Bakarić se loteva teh vprašanj kot družbeno angažiran znanstvenik. Cilj njegovih raziskav je pojasniti tista teoretična vprašanja, ki aktualizirajo družbeni razvoj oziroma samoupravno prakso. Na kmetijskem področju je posebno pomembno njegovo delo. Problemi zemljiške rente v prehodnem obdobju (1950) in druga, kot denimo, O kmetijstvu in problemih podeželja (1960), O sodobnih procesih v kmetijstvu (1967) itd. Ta dela so nastala v razmerah, v katerih je jugoslovanska družba iskala rešitve, s katerimi bi odpravila nakopičene težave pri razvoju kmetijskeproizvodnje ter socialistični preobrazbi kmetijstva in podeželja. So pomemben prispevek k odkrivanju novih možnosti v tej smeri. Bakarićevo teoretično in analitično misel o tem problemu so sprejeli in upoštevali v sklepih zvezne skupščine, SZDLJ in kongresov ZKJ.

Njegova teoretična dela o delovanju vrednostnih zakonov v socializmu, v katerih daje znanstveno utemeljene dokaze o možnosti in nujnosti prenosa funkcije celotne družbene reprodukcije na neposredne proizvajalce, nastajajo v 60. letih v konfrontaciji s stališči posameznih ekonomistov, ki so dokazovali, da je ohranjati odtujenost te funkcije od delavcev-proizvajalcev, zgodovinsko upravičeno. Bakarić je izoblikoval in zastopal tezo o odpravi podedovane delitve dela na potrebno delo ter njegov presežek v okviru socialistične preobrazbe družbe in spreminjanju celotnega družbenega dela v potrebno delo.

Vladimir Bakarić je izjemno veliko prispeval k razvoju naše teoretične misli tudi s pojasnjevanjem narodnega vprašanja, z razvijanjem socialistične vsebine v narodni biti in z urejanjem mednacionalnih odnosov v Jugoslaviji. Njegova besedila o narodnem vprašanju so nastajala v konfrontaciji z meščanskim nacionalizmom in nacionalističnimi tendencami, ki so v nekaterih etapah našega razvoja prodirale tudi v zvezo komunistov. S svojim sodelovanjem pri reševanju vprašanj na praktično-političnem in teoretičnem področju je Bakarić izjemno veliko prispeval k onemogočanju nacionalističnih tendenc v Jugoslaviji, še posebej na Hrvaškem, in k porazu njegovih privržencev na 21. seji predsedstva ZKJ konec leta 1971.

Kot eden izmed vodilnih jugoslovanskih politikov in državnikov je Vladimir Bakarić mnogo prispeval k razvoju pravne in politične znanstvene misli v Jugoslaviji. Pomembna so njegova dela o državi in procesih njenega odmiranja v socializmu, o razvijanju družbenopolitičnega sistema, ureditvi federacije in odnosih v njej, o vlogi zveze komunistov in drugih organiziranih subjektivnih sil v samoupravni družbi itd.

Ko je ocenjeval pojave in procese v naši najnovejši zgodovini s stališča zgodovinskega materializma, je znanstveno kritiziral pozitivistični pristop k zgodovini in zgodovinskim dogodkom v našem zgodovinopisju ter nakazal možnosti za nadaljnje zgodovinske raziskave, ki bi bolj temeljile na marksizmu.

Iskra

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SOZD ISKRA

Številka 3 — Leto XXII — 22. januar 1983

ISKRA TELEMATIKA

Začetek intenzivnega gospodarskega sodelovanja s črnogorskim PTT

Prejšnji teden (12.1.) je bila v Iskri Telematiki na Laborah podpisana okvirna pogodba o izgradnji telekomunikacijskih objektov za potrebe PTT v SR Črni gori do leta 1985. Vzporedno je bilo podpisanih tudi več konkretnih pogodb, katerih obveznosti bo morala Telematika uresničiti še v letošnjem letu.

Okvirna pogodba temelji na predhodnem samoupravnem sporazumu o poslovno tehničnem sodelovanju, ki je bil sprejet v letu 1982 med delovno organizacijo PTT saobračaj Titograd in Iskro. Podpisala sta jo Veselin Popović, predsednik poslovnega odbora črnogorske delovne organizacije in Bojan Klemenčič, glavni direktor Iskre Telematike. Pogodba obsega okvirne dobave za razširitev telefonske centrale TATC Titograd, nove telefonske centrale Metaconta 10 CN v krajih Kotor, Herceg Novi, Danilovgrad, Titograd—Tološi in Titograd—Masline in telefonske centrale ISKRA 500 A v 17 različnih krajih SR Črne gore. Okvirna pogodba zagotavlja črnogorski PTT Iskrine kapacitete v dobavah, kadrih, razvoju itn. v letih do 1985, na njeni osnovi pa so bile na Laborah podpisane tudi konkretne pogodbe s posameznimi TOZD PTT saobračaja Titograd.

SR Črna gora ima instaliranih 65000 telefonskih priključkov, na katerih je priključenih približno 45000 naročnikov. Pogodba z Iskro obsega 47000 ekvivalentnih priključkov oz. 33114 dejanskih naročniških, zato lahko ugotovimo, da Iskra telefonske kapacitete črnogorske PTT povečuje za okrog 50 %.

Glavna podpisnika okvirne pogodbe Veselina Popovića in Bojana Klemenčiča smo na slovesnosti ob podpisu zaprosili za krajši izjavi.

Pri podpisu konkretnih pogodb s TOZD PTT Črne gore sta sodelovala tudi Peter Jamnik, direktor prodaje komutacij (tretji z leve) in Radomir Vukšević, direktor Iskrine filiale v Titogradu (prvi z desne), ki sta med tistimi, ki imajo s strani Iskre največ zaslug, da je prišlo do intenzivnega sodelovanja s črnogorskim PTT.

Veselin Popovića: »Podpisali smo okvirno pogodbo med PTT Titograd in Iskro, v kateri smo definirali kapacitete oziroma centrale, ki jih nameravamo dobaviti do leta 1985. Gre za nekaj manj kot 50.000 priključkov, kar za Črno goro pomeni precejšnjo razširitev. Poleg tega se bo PTT Titograd oskrbela z odgovarjajočimi centralami tudi pri drugih proizvajalcih telekomunikacijske opreme, tako da bomo do leta 1985 naše kapacitete povečali za 100%.

Ko govorimo o našem odnosu z Iskro, lahko ugotovimo, da je naše medsebojno sodelovanje zelo dobro, posebej intenzivno pa se razvija zadnja leta. Zdaj Iskra v Črni gori prvič dobiva pomembnejše mesto.

Pred letom dni smo z Iskro podpisali samoupravni sporazum o poslovno tehničnem sodelovanju. To sodelovanje nameravamo razširiti ter preseči zgolj kupoprodajne odnose. Gre za dogovor o širšem sodelovanju, ki se morda razvije do tiste stopnje, ko bomo lahko govorili o združevanju dela in sredstev. Takrat bomo lahko tudi rekli, da je naše sodelovanje doseglo tisto stopnjo, ki jo pričakujemo in za katero si bomo prizadevali eni in drugi.«

Bojan Klemenčič: »Za Telematiko je slovesnost oziroma podpis pogodbe s tovariši in prijatelji iz Črne gore izjemen dogodek, saj s tem stopamo v novo obdobje odnosov s kolektivi PTT iz te republike. Iskra na tem področju s svojimi telekomunikacijami dolga leta ni bila prisotna. Prvi pomembnejši korak je pomenila tranzitna centrala sistema Metaconta 10 C, ki je bila postavljena v okviru programa razširitve in modernizacije jugoslovanske tranzitne mreže. Zdaj pa so nam tovariši iz Črne gore poverili zaupanje za izgradnjo polovice svojega plana, razširitve kapacitet telefonskega omrežja v tem kratkoročnem oziroma srednjeročnem obdobju, ki je pred njimi.

To je pravzaprav zaupanje prizadevanjem Iskre v zadnjih letih pri osvajanju proizvodnje, zagotavljanju kvalitete in uveljavljanju novih izdelkov. To zaupanje nas postavlja tudi v zahteven položaj, saj se zavedamo odgovornosti, ki iz tega izvira: V teh težkih pogojih gospodarjenja bo potrebno uresničiti naše obveznosti. Računamo, da bomo to nalogo uspešno zaključili. Istočasno nam ta odnos s svojo širino pomeni tudi novo etapo razvoja, saj prevzemamo obvezo, da ga postavimo izven ozkih kupoprodajnih odnosov in pripravimo pogoje tudi za združevanje dela in sredstev, kar v praktičnem smislu pomeni ustvarjanje pogojev za izgradnjo telekomunikacijskih sistemov v Črni gori.

Glede na naše rezultate v razvoju in potenciale, ki smo jih pretekla leta vlagali, računamo da bomo tudi v teh težkih pogojih gospodarjenja svojo obvezo izpolnili in s tem prispevali tudi k intenzivnejšemu razvoju naše celotne socialistične samoupravne skupnosti.«

Kazimir Mohar

Okvirno pogodbo o izgradnji telekomunikacijskih objektov za potrebe PTT Črne gore do leta 1985 sta podpisala predsednik poslovnega odbora delovne organizacije PTT saobraćaj Titograd Veselin Popović in glavni direktor Iskre Telematike Bojan Klemenčič.

DO ERO uspešna v ČSSR

Iz Prage nam je pred kratkim pisal tamkajšnji Iskrin predstavnik Danilo Zorić. V svojem pismu nam je med drugim napisal: »Že deset let je ERO prisoten na tržišču Československe socialistične republike. Začelo se je leta 1973 s skromnimi 60.000 dolarji izvoza, leta 1981 pa smo dosegli že 500.000 dolarjev izvoza.

Lani smo storili uspešen in pomemben prodor na širše tržišče ČSSR in izvoz je dosegel vrednost 1,2 milijona dolarjev. S tem je postala Iskra največji dobavitelj električnega ročnega orodja v češkoslovaškem uvozu. Dosegli pa bi lahko še večji izvoz, če bi lahko več ponudili.

Poleg omenjenega se je konec lanskega leta začela tudi kooperacija s

(Nadaljevanje na 2. strani)

TOZD Elektromotorji, Železniki — Pred samoupravnim potrjevanjem ciljev letošnjega gospodarskega načrta Tovarne elektromotorjev in gospodinjskih aparatov iz Železnikov so se o vsebini najpomembnejšega letošnjega samoupravnega akta pogovarjali tudi strokovni, poslovodni in najodgovornejši družbenopolitični in samoupravni delavci temeljne organizacije. Letošnje zahtevne naloge pri dvigovanju produktivnosti dela in za petino večjem izvozu ob celo nekaj nižjem uvozu kot lansko leto bodo terjale vključevanje in veliko delovno disciplino vseh Iskrašev iz Železnikov. Na množičnem sestanku, ki je bil 13. januarja izven delovnega časa, so ocenili, da je plan realnejši kot lanski, da pa je velika ovira nepoznavanje letošnjih gospodarskih razmer. Tako še vedno niso znane možnosti razpolaganja z devizami za financiranje proizvodnje in za uspešnejšo, manjkrat prekinjeno oskrbo s surovinami in reprodukcijskimi materiali.

V Feritih poslovanje in izvoz nad načrtovanim

TOZD Feriti je znana po svoji uspešnosti. Delovni kolektiv prizadevno osvaja svoj prostor na svetovnem trgu, kjer si je ustvaril visok renome. Proizvodnjo, dohodek in izvoz so leta 1982 načrtovali za 20% višje kot leto poprej in načrte celo presegli. Pomembno je tudi to, da je del OD odvisen tudi od izvoza. Kaže, da se to obnese.

Lani so v Feritih začeli večjo investicijo, predvsem za širitev svoje perspektivne proizvodnje pa tudi za novo tehnologijo in širitev proizvodnega programa. Del strojne opreme so aktivirali že lani v starih prostorih in to jim je omogočilo daleč večjo storilnost in večje doseganje zastavljenih načrtov v proizvodnji.

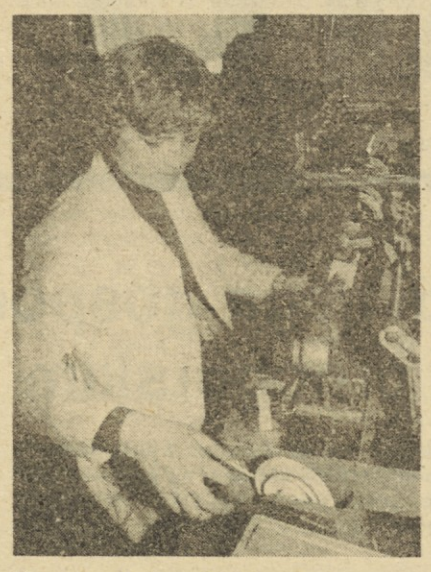

V proizvodnji na Ljubnem.

Proizvodnjo so lani realizirali po stalnih planskih cenah v višini 315 milijonov dinarjev in to je 5% več kot so zapisali v letni načrt proizvodnje. Program prodaje so presegli za 9% in izvozili za 1,720 milijona dolarjev (vse na konvertibilni trg). Tako so tudi izvozni načrt presegli za 5%. Naj povemo, da izvozijo okrog 35% svoje proizvodnje. Tako so dosegli dohodek na delavca okrog 450 tisoč din.

Sorazmeren tem uspehom pa ni ostanek dohodka, tudi zato ker so že letos plačevali precej visoke obresti na najete kredite. Uvozili so za 847 tisoč dolarjev repromateriala in primerjava z izvozom pokaže, da so izvozili enkrat več kot uvozili. Ob visokem izvozu pa jih jezi prepočasen in premajhen dotok deviz in tako se morajo zatekati k izrednim ukrepom. Delavcem v Feritih ne gre v glavo, kako je mogoče, da ob zmanjševanju uvoza in večanju izvoza primanjkuje deviz za najnujnejše. Zaradi sposojanja deviz, gredo kljub tako ugodnemu sorazmerju izvoza in uvoza, v leto 1983 z deviznim dolgom. Če ni deviz za sproti, kako bo še z vračili dolgov?

Gradnja novih proizvodnih prostorov TOZD Feriti.

Leta 1982 so močno povečali izvoz »čistih« feritov. Poleg feritov namreč izvažajo tudi višjo obliko tega elementa, namreč navite komponente. So pa težave z izvozom. Sicer Feriti dosegajo sorazmerno dobre cene tudi na svetovnem trgu, vendar so lani doživeli doma kopico podražitev, tako elektrike za 61%, repromateriala in uslug. Podražitve so bile seveda naše - po nekaj 10%, medtem ko so uspeli za svoje izdelke v izvozu doseči le 3% več, kot leto poprej.

Feriti so lani rekonstrurirali tudi obrata v Ljubnem in Solčavi. Del tehnologije iz matične tovarne namreč prenašajo v ti ekonomski enoti. Obe enoti namreč poglabljata kvaliteto proizvodnje in prevzemata tudi zahtevnejše proizvodne postopke. S temi rekonstrukcijami so tako prenesli del nove proizvodnje v obrata in tako začeli z reorganizacijo proizvodnega procesa, ki bo dobil nove oblike z zagonom tehnologije v novih proizvodnih prostorih.

Letos bodo proizvodnjo dvignili za okrog 20% k čemur je že všteta proizvodnja v novem delu tovarne, ki bo končana pred rokom — skoraj 3 mesece. Ta bo stekla, vsaj poizkusno v drugi polovici leta. Marca naj bi bila gradnja v celoti zaključena in takrat bodo začeli montirati stroje in ostalo opremo v novih prostorih, ki jih že nestrpno pričakujejo.

F.Kotar

DO ERO uspešna v ČSSR

(Nadaljevanje s 1. strani)

tamkajšnjo tovarno električnega ročnega orodja Narady Česka Lipa v vrednosti 180.000 dolarjev. V letošnjem letu pričakujemo podvojitev obsega te kooperacije. Obstajajo tudi možnosti skupnega razvoja in sodelovanja v razširjanju in delitvi proizvodnih programov.

S tem naj bi se potrdila želja po dolgoročnem proizvodnem sodelovanju na tem področju elektroindustrije. Če bomo še naprej uporno in solidno delovali na tem tržišču, rezultati nikakor ne bodo izostali, to pa pomeni, da bi kaj kmalu lahko dosegli letni izvoz v višini 2 milijona dolarjev. S tem bi se ČSSR uvrstila na vrh razpredelnice dežel, kamor Iskra izvaža svoje električno ročno orodje.«

D.Ž.

Vzpodbuditi inovacijsko dejavnost

Zakon o združenem delu delavcem odpira številne možnosti pri uveljavljanju in realizaciji inovacijsko-racionalizatorskih idej. Pri tem je pomembna tudi organiziranost vseh dejavnikov, ki vplivajo na nastajanje in razvoj inventivno—inovacijskih procesov v temeljni organizaciji.

Kljub temu, da imamo vse možnosti za razmah inovacijske dejavnosti pa v Avtomatiki, v TOZD Sestavni deli ugotavljamo, da nam dejavnost stagnira, ali pa celo nazaduje. Zato sta komisija za ustvarjalno delo in osnovna organizacija sindikata sklenili, da pripravita akcijo, s katero bi zajeli čimširši krog delavcev. Saj je v tem trenutku inventivno—inovacijska dejavnost v TOZD daleč od tega, da bi bila množična, saj se z inovatorstvom in racionizatorstvom ukvarja le peščica delavcev.

Organizacija akcije ni in ne more biti sama sebi namen, temveč mora dati pozitivne premike k boljšemu gospodarjenju TOZD. Največ možnosti za vključevanje v akcijo bo na tehnično—tehnološkem področju, kjer je mogoče z optimiranjem proizvodov, postopkov in delovnega okolja povečati storilnost, izboljšati kakovost in zanesljivost, prihraniti pri materialu in energiji, doseči boljšo izkoriščenost orodij in strojev ter nenazadnje povečati varnost.

Veliko pa je tudi možnosti na neteh-ničnih področjih, kjer je mogoče z boljšo organizacijo delovnih procesov izboljšati gospodarjenje. Ne bi smeli zanemarjati dejstev, da številne nesmotrne organizacijske rešitve bistveno vplivajo na rezultate gospodarjenja, pri čemer so negativni učinki lahko pomembni, a žal neodkriti.

Pobudniki akcije pričakujemo, da se bodo delavci odzvali izzivu in se z svojim znanjem in izkušnjami vključili v prizadevanja za boljše gospodarjenje.

A.C.

TOZD ELEKTROMOTORJI, ŽELEZNIKI

Gospodarski načrt za l.1983: ustvariti za petino več!

Letošnji gospodarski načrt Tovarne elektromotorjev in gospodinjskih aparatov opredeljuje dva osnovna cilja: izboljšanje zunanjetrgovinske bilance in povečanje produktivnosti. Obenem nameravajo (ob skoraj nespremenjenem številu zaposlenih) proizvodnjo povečati za petino in doseči za 30% večji dohodek od letošnjega.

Doseganje teh rezultatov bo seveda bistvenega pomena za nemoteno gospodarjenje, vseeno pa stopajo delavci Iskre iz Železnikov v letošnje leto z mešanimi občutki. Za 8% večjo produktivnost bo možno doseči le, če bo proizvodnja potekala brez zastojev zaradi pomanjkanja različnih repromaterialov. Kako pa zagotoviti tekočo oskrbo ob neznanih gospodarskih okvirih za letošnje leto? Velikega pomena bodo gotovo dogovori z glavnimi dobavitelji kritičnih materialov (železa, bakra aluminija), vendar bo težko sklepati jasnejše dogovore ob nerešenem vprašanju deleža deviz, ki ga bodo za to lahko namenili!

Sicer pa bodo v Železnikih letošnje leto trdo delali. Breme pa bo enakomerno porazdeljeno na vse, saj bodo odvisno od učinkovitosti svojega dela nagrajevani tudi režijski, ne samo delavci v proizvodnji. Z novim pravilnikom bodo osebni dohodki namreč lahko nihali za 15% navzdol in kar 40% navzgor! Tako nagrajevanje bo najverjetneje spodbudilo delavce k še boljšemu in učinkovitejšemu delu, moč pa je pričakovati tudi manjši obseg zastojev zaradi neuspešne priprave dela.

Med eno od letošnjih neznank sodijo tudi cene. V gospodarskem planu so sicer predvideli 10% povečanje, za kar pa trenutno še nimajo nikakršnih zagotovil. Za desetino dražji izdelki so resnično minimalna zahteva, saj njihove cene zaradi administrativnih posegov že vrsto let krepko zaostajajo za naraščanjem cen repromaterialov! Kako pomembno je to vprašanje govori tudi podatek, da nameravajo v letošnjem letu doseči kar 40% delež izvoza v celotnem prihodku.

Ni odveč poudariti, da zahodna tržišča ne priznavajo jugoslovanskih prenapetih cen materialov, ki naraščajo brez vsake povezave z gospodarskimi možnostmi predelovalcev. Ob neurejenem in nestimulativnem načinu »stimuliranja« izvoznikov pa je doseganje dohodkovne uspešnosti zeloi zahtevno, skoraj akrobatsko početje, ki terja tudi nemalo odrekanja zaposlenih. Med drugim se to pozna tudi pri osebnih dohodkih, ki bodo v Železnikih letos predvidoma višji le za petino, čeprav naj bi dosegli za 30% večji dohodek. Pa tudi to je še vprašljivo, saj je še vedno nejasen način financiranja letošnje proizvodnje tako da je skoraj z gotovostjo moč napovedovati, da ta problem v primerjavi z lanskim (ko je bil izredno pereč) ne bo nič manjši.

Posebna zadolžitev vseh struktur tovarne v Železnikih je torej še vedno enaka lanski — zmanjševati zaloge kjerkoli je to možno in na ta način prihraniti vsaj del sredstev, ki bi jih sicer »požrle« obresti od najetih kreditov. Obresti pa so bile (pre)visoke že lani, torej bo morala biti pozornost letos še večja.

Preusmeritev proizvodnje v smeri, ki je določena z razvojnimi dokumenti Široke potrošnje, v profesionalizacijo programa, bo letos terjala nekaj naložb. Pričeli naj bi z investiranjem v program servomotorjev, izdelkov z večjim deležem znanja v primerjavi z današnjim proizvodnim programom. Naložbo je podprl tudi delavski svet SOZD Iskra, omogočila pa bo še odločnejšo izvozno usmeritev. Gre pravzaprav le za prvi korak pri osvajanju velikoserijske proizvodnje izdelkov visoke tehnične zahtevnosti, programa, ki pomeni bodočnost Tovarne elektromotorjev iz Železnikov.

Letošnje naloge Iskrašev iz največje temeljne organizacije Široke potrošnje so torej zelo zahtevne. Izdelati 300 proizvodnih enot dnevno na zaposlenega več kot v lanskem letu in povečati razmah med izvozom in uvozom na 14,5 in 9 milijona dolarjev, je naloga, ki bo izvedljiva resnično le ob izrednem angažiranju vseh članov tamkajšnjega kolektiva in ob goreči želji, da bi se »objektivni« posegi v gospodarske razmere kar najmanjkrat ponovili!

Stane Fleischman

Na 20. in hkrati zadnjem zasedanju delavskega sveta delovne organizacije Avtomatika v preteklem letu, so delegati sprejeli:

— začasni sklep o sprejemu predloga sprememb priloge samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci TOZD in delovne skupnosti pod pogojem, da v TOZD Releji-Makole ponovno odločajo o njegovem sprejemu

— sklep o sprejemu predloga sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za povračila stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog (spremembe in dopolnitve stopijo v veljavo z 20. 1. 1983)

— in sklep o sprejemu predloga pravilnika o uporabi in pregledu meril v delovni organizaciji, ki prav tako stopi v veljavo z 20. 1. 1983.

Š. D.

Uspela izvozna akcija

V TOZD Specialni elementi, v delovni enoti tračnih jeder so tik pred novim letom hoteli za vsako ceno izpolniti izvozne obveznosti. Ker je med letom velikokrat primanjkovalo ustreznega materiala, je bilo treba ob koncu leta, ko je bil material, zelo pohiteti. Vodja obrata Marjan Zajc pa je pohvalil sodelavce in zlasti sodelavke, ki so v večini, da so rade in z dobro voljo delale v nadurah, ob sobotah in celo ob nedeljah.

Za domači trg so delovni načrt izpolnili v tem oddelku že oktobra meseca. Slabše pa je bilo z izvoznimi načrti, katerih realizacija je zelo kasnila. Naročila in material pa so dali možnost, da se konec leta naredi več in da bi tako izvoz realizirali po načrtih. In uspelo jim je.

Posel je bil vreden okrog 35 tisoč dolarjev in z izdelanimi in kupcu odposlanimi tračnimi jedri so izpolnili in celo nekoliko presegli letni izvozni načrt. Organizirali so dve izmeni, ki sta delali, kot smo že zapisali, tudi ob sobotah in nedeljah, predvsem zadnje tedne v lanskem decembru. Tako so 27. decembra oddali zadnje pošiljke na carino in odposlali kupcem.

Vsekakor lep uspeh. Marjan Zajc pravi, da je treba posebno pohvaliti delavke, ki imajo tudi svoje družinske obveznosti, a so rade »pritisnile,« čeprav z določenimi žrtvami.

Šele leta 1981 so naredili prve poskusne korake v izvoz in ugotovili so, da imajo lepe možnosti. Zato so se odločili za širitev izvoznih poslov in leta 1982 jim je uspelo izvoziti dobro četrtino programa tračnih jeder (ki bi jih bili sicer lahko prodali domačim kupcem). Leta 1983 bodo izvoz močno povečali, pravijo, da imajo za to vse možnosti.

F.Kotar

Tudi v nedeljo je teklo delo.

Tonetu Furlanu v slovo

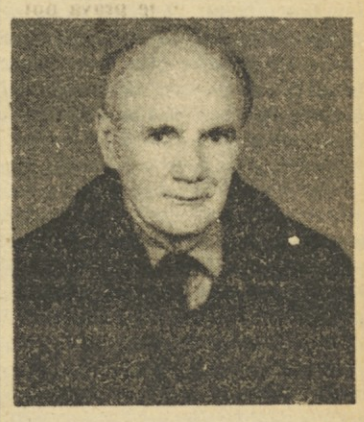

Nepredvidljiva, zla usoda je iz naše srede ponovno iztrgala življenje, polno energije, načrtov, želja in pričakovanj.

Ko si se prišel poslovit od sodelavcev, želeč nam vsem srečo v novem, prihajajočem letu, nihče ni mogel slutiti, še manj misliti, da boš čez slabi dve uri omahnil, in da je slovo dokončno.

Zadnji dan v letu, običajno vesel in nasmejan, je tako za nas in tvoje najbližje postal siv in turoben. Poslavljali smo se od marljivega sodelavca, dobrega tovariša in prijatelja.

Le nekaj mesecev te je še delilo od zasluženega pokoja; že si koval načrte, kako boš preživljal prosti čas ob svojih najljubljenih konjičkih. Žal ti ni bilo dano, da bi doživel tudi te, tolikanj željene trenutke.

Takega, kot smo te poznali, te bomo ohranili v trajnem spominu, obenem pa se ti zahvaljujemo za trud in tovarištvo v času, ko smo skupno premagovali delovne napore in težave.

Sodelavci IKM

KOORDINACIJSKI SVET ZSMS SOZD ISKRA

Priprave na seminar: v novo mandatno obdobje delovno!

Prvi sestanek koordinacijskega sveta ZSMS SOZD Iskra v tem mandatnem obdobju je bil v Ljubljani 12. januarja. Mladi so obravnavali naloge, ki so bile sprejete na nedavni volilno programski konferenci: uvedba in delovanje operativnega organa predsedstva Iskrine mladine, vsebina in zasnova dogovorjenega delovnega seminarja o statutarnih vprašanjih in o aktualni problematiki reševanja stanovanjskih problemov mladih.

Eden izmed zaključkov volilno programske konference, ki pa ga bo treba še podrobneje osvetliti, je bil tudi predlog o uvedbi novega operativnega organa predsedstva Iskrine mladine. Grobi obrisi dejavnosti tega organa so približno: večja fleksibilnost pri vsakodnevnih operativnih nalogah in akcijah, razmejenost delovnih področij po interesnem »ključu«, večja učinkovitost inažurnost. Ta organ naj bi skratka uspešneje in sprotno dopolnjeval usmeritve in sklepe predsedstva z rednim ukrepanjem.

Sestanek, s katerega poročamo, o uvedbi takega organa ni izrekel zadnje besede, saj je prevladalo mnenje, da je treba obliko določneje opredeliti na bližnjem seminarju (ki naj bi razčistil nekatera statutarna vprašanja). Funkcijo, ki jo ima predsedstvo sedaj, bo torej nekaj časa še obdržalo; kako naprej, pa bo znano po zaključku delovnega posvetovanja, ki naj bi bilo predvidoma v prvi polovici marca.

Da pa aktivnost v okviru ZSMS le ne bi povsem obmirovala, sta bili na sestanku oblikovani dve delovni skupini. Gre za novost v delovanju ZSMS na ravni sestavljene organizacije, ki naj bi pripomogla k boljši povezanosti in živahnejši delavnosti mladih v posameznih »problematičnih« (s stališča mladinskega dela) delovnih organizacijah.

V prvi delovni skupini so JANJA ŽLEBNIK, DANILO ZORMAN in GORAZD URŠIČ, v drugi pa IZTOK URBANC, ĐEVO KERIĆ in MAKS ŠTROMAJER. Prva skupina bo obiskala mlade v delovnih organizacijah Avtomatika, Delta in ERO, druga skupina pa bo poskušala odkriti vzroke za nezadovoljivo aktivnost v DO Zmaj, IEZE in ISEZ.

Obiski se bodo zvrstili do 10. februarja, o rezultatih pa bo moč izvedeti iz poročil, ki jih bodo skupine sestavile do marčevskega seminarja. Sedaj predvideni obiski pa se bodo tudi nadaljevali, saj je bil sklenjen dogovor, da bo delovna skupina »pokukala« v vsako delovno organizacijo, odkoder na sestanek predsedstva trikrat zapored ne bo nobenega predstavnika.

Na sestanku pa je bilo veliko govora tudi o bližnjem seminarju. Tudi to srečanje mladih je le predvidena uresničitev enega od zaključkov nedavne volilno programske konference, kjer je bilo rečeno, da je treba statutarna vprašanja razčistiti na posebnem delovnem srečanju.

To se bo torej (kot je zaenkrat predvideno) zgodilo v dneh od 11. do 13. marca v Poreču. Takrat naj bi tudi obravnavali zaključke komisije, ki preučuje načine vplivanja na reševanje stanovanjske problematike mladih Iskrašev, obravnavanih pa bo tudi več tem. Govor bo o aktivnosti mladih komunistov (nosilec teme: IZTOK URBANC), o motiviranju mladih za dejavnost v ZSMS (za pripravo razprave zadolžen GORAZD URŠIČ), o sistemu kadrovanja in izobraževanja (zadolžena: JANJA ŽLEBNIK), o informiranju (razpravo bo osnoval JOŽE PIRC), razgovor pa bo tekel tudi o dejavnosti mladih v prostem času (nosilec teme: MAKS ŠTROMAJER). Vse razprave bodo potekale po komisijah. Seveda pa seminar ne bo namenjen samo tem razpravam: mladi se bodo seznanili z Iskro v današnjem gospodarskem trenutku in kar ni nič manj pomembno — med seboj. Podrobnosti o poteku in udeležbi (predvidoma naj bi se srečanja udeležila eden ali dva mladinca iz vsake osnovne organizacije), bodo pravočasno znane.

Tudi mladina se mora vključiti v razpravo o samoupravnem sporazumu o kadrovski politiki v SOZD Iskra in sicer v vseh osnovnih organizacijah. Tak je bil že zaključek razprave na konferenci, ponovno pa potrjen tudi na sestanku predsedstva. Gre za zelo pomemben dokument, na katerega mora biti mladina še posebej pozorna.

Stane Fleischman

Glavni direktorji DO o planu za I. 1983

Miro Krek, glavni direktor DO Široka potrošnja

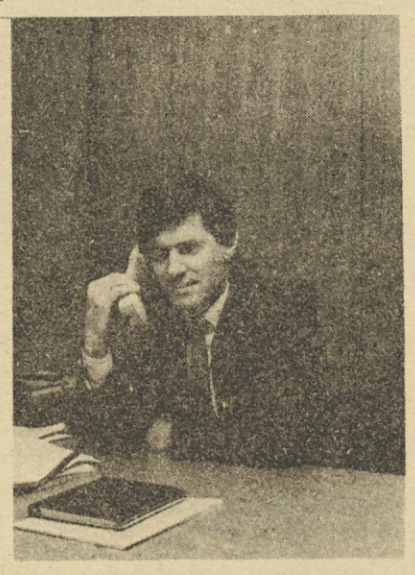

"Ko smo v začetku lanskega leta napovedali možnosti za doseganje planskih ciljev, smo bili precej črnogledi. Predvidevali smo celo verjetnost izgub, do katerih pa potem le ni prišlo. Seveda vseh ciljev v izredno zaostrenih gospodarskih razmerah nismo uspeli doseči, marsikaj pa smo po zaslugi požrtvovalnega in nesebičnega dela vseh članov kolektiva Široke potrošnje vseeno dosegli," meni glavni direktor Široke potrošnje MIRO KREK o zaključku preteklega leta. V letošnjem letu pa je pričetek precej podoben obdobju izpred leta dni.

"Tudi letos ne poznamo osnovnih parametrov, ki bi usmerjali naše planske cilje. Ni nam znano kako bo z devizami, vrsta neznank je v zvezi z monetarno politiko, megleno so napovedali o preskrbi s ključnimi reprodukcijskimi materiali. Vseeno pa se naša prizadevanja ne ustavljajo. Poskušali bomo doseči vsaj toliko kot lani, pa še kaj več. Izvoz nameravamo po našem internem planu povečati od lanskih 26 milijonov dolarjev na 33,5 milijona dolarjev. To seveda ne bo preprosto zaradi zelo zoženih tržnih možnosti in zelo nezanesljive oskrbe z repromateriali.

Pestila nas bodo tudi cenovna nesorazmerja, ki nam že vrsto let, predvsem zaradi negativnih vplivov administrativnega urejanja tega področja oddajajo dohodek. Zato bomo tudi zelo težko vzdrževali kolikor toliko perspektivno investicijsko politiko, saj ne vemo koliko bomo akumulativno sposobni že čez nekaj mesecev. Vseeno pa bomo poskušali izpeljati naložbo infrastrukturnega pomena za celotno Iskro v Tovarni TV sprejemnikov na Pržanu (tiskana vezja), v Železnikih bomo investirali v proizvodnjo specialnih profesionalnih elektromotorjev za izvoz, v okviru sanacijskih programov pa bomo v Idriji zgradili skladiščno poslopje, v Sežani pa kupili opremo za proizvodnjo transformatorjev. Vse to so seveda želje, ki pa jih bomo s skrajnimi napori vseh delavcev in poslovodnih kadrov poskušali uresničiti v največji možni meri."

Peter Kobal, glavni direktor DO Kibernetika

»Leto 1983 bo leto nadaljevanja težav, ki so se začele izrazito izpostavljati z zunanjo nelikvidnostjo Jugoslavije. To pomeni, da bosta oskrbovanje proizvodnje in borba za zunanja tržišča letošnji osrednji nalogi proizvodno tržnega področja.

Iskro Kibernetiko kakor tudi ostali delovni organizaciji prejšnje Elektromehanike pa bodo obremenjevale še določene naloge, vezane na nadaljevanje začete reorganizacije v smislu razmejevanja določenih funkcij ter ponovnega oblikovanja in organiziranja.

Naše proizvodne obveznosti so v fizičnem obsegu večje za 4 odstotke, **število zaposlenih bo za dober odstotek nad lanskim povprečjem.** Izvoz na konvertibilno tržišče bo večji za okrog 15 odstotkov, kar bo v okviru proizvodnih nalog vsekakor ena najtežjih, zlasti zaradi recesijskih stanj na zahodnoevropskih tržiščih pa tudi na tržiščih nerazvitega sveta. Sem optimist inb upam, da bomo kos nalogam, ki smo jih zastavili v programu za leto 1983, ki so ga sprejeli samoupravni organi.

Iskra Kibernetika z januarjem organizira povezovalno razvojno raziskovalno delo v razvojno raziskovalni enoti. Oblikujemo tudi kibernetski inženiring, kjer naj bi organizirano obdelovali zahtevne projektne in inženiring naloge za posamezne kibernetske programe.

Glede denarne problematike smatram, da bo ptrebno veliko več načrtnejšega dela, saj nelikvidnost, ki pesti gospodarstvo, pesti tudi nas v Kibernetiki.

V zvezi z investicijskimi prizadevanji moramo biti letos uspešnejši, zlasti zaradi tega, ker je razširjena investicija v proizvodnjo števcev odobrena na vseh nivojih in praktično že sačeta. Vrednost te aložbe bo znašala okrog 550 milijonov din. Pričakujemo tudi dokončno ureditev savskega obrežja s cestiščem in parkiriš:e Na organizacijsko planskem področju računamo na nadaljnje oblikovanje kibernetske informatike. Na splošno kadrovskem področju bomo še večjo skrb namenili izobraževanju ob delu in iskanju ustreznih novih kadrov, predvsem za okrepitev dela in reševanja posameznih razvojno raziskovalnih projektnih nalog ter dela na inženiring področju.

Izjemno skrb moramo posvetiti kvaliteti naših proizvodov v vseh pogledih — od razvoja preko posameznih tehnoloških operacij, proizvodnje in tudi transporta. Znano je, da kvaliteta Iskrinih izdelkov preveč niha, zato imamo mnogokrat nevšečnosti, predvsem z zunanjimi kupci. Jislim, da ima celotna Iskra te funkcije še preskromno organizirane. Za to je ena od pomembnih komponent dolgoročnega nastopanja na tržiščih tudi drugačno razumevanje kakovosti Iskrinih izdelkov.«

Marcel Božič, glavni direktor DO Avtomatika

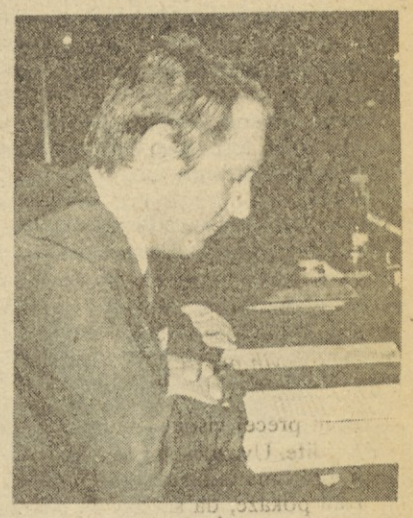

V preteklem letu smo gospodarili v pogojih mobiliziranja sil, da dosežemo čimvečji izvoz, predvsem na konvertibilna tržišča.

Gotovo je, da bo tudi letošnje leto potekalo tako, da se bomo maksimalno angažirali za dosego zastavljenih izvoznih planov. Le na ta način nam bo uspelo ustvariti pogoje za nemoteno poslovanje v tekočem letu in tako tudi zagotoviti osnovo za poravnavo obveznosti naše družbe do tujine.

Iskra Avtomatika povečuje svoje izvozne načrte v letošnjem letu za 38% od tega na konvertibilni trg za 77% in na klirinško področje za 7%. Ti načrti so zelo ambiciozni niso pa nerealni. Seveda bo zaradi tega večji tudi uvoz.

Sicer še ne popolnoma dorečeni pogoji gospodarjenja za tekoče leto nas močno omejuje tudi na področju razširjene reprodukcije in področju financ. Toda glede na programski karakter naše delovne organizacije, je naš stalni razvojni in tehnološki napredek življenjska nujnost. Zato bo potrebno tudi v zaostrenih pogojih gospodarjenja iskati in najti rešitve za izvedbo minimalnih investicijskih načrtov. Za izboljšanje finančne pozicije, ki je ena od pomembnih osnov za uspešno gospodarjenje, pa moramo poudarjeno iskati rešitve znotraj nas z racionalnejšim gospodarjenjem. Tako moramo iskati nove možnosti v b..'šem organiziranju proizvodnje, mobilnejšem razmeščanju delavcev, zniževanju zalog, racionalnejši obdelavi trgov oziroma kupcev in seveda v hitrejšem osvajanju novih proizvodov.

Zaradi boljšega oziroma racionalnejšega poslovanja moramo pri operativnem izvajanju nalog izhajati iz kategorije maksimiranja skupnega dohodka v delovni organizaciji v odnosu do delov v reprodukcijski verigi. Še bolj aktivno moramo delati na programskem dopolnjevanju naše delovne organizacije in povezovanju njenih delov v zaključeno reprodukcijsko celoto.

Le doseganje zastavljenih ciljev nam bo zagotavljalo tak dohodek in osebne dohodke, da nam naša življenjska raven ne bo premočno nazadovala. Mislim, da je na splošno danes uspeh kolektiva bolj kot kdajkoli popreje odvisen od njegovih članov. Zato je tudi ena od naših glavnih nalog, da ob podpori družbeno—političnih organizacij mobiliziramo vsakega posameznika v naši delovni organizaciji, da da svoj maksimalni prispevek pri izpolnjevanju zastavljenih načrtov.

TOZD POLPREVODNIKI

Dober zaključek poslovnega leta

"Malce zamerim žalostnim krokarjem, ki pesimistično pripovedujejo, da bo leto 1983 eno najtemnejših v zadnjih letih. Pesimizem nikakor ni na mestu. Imamo vse osnovne surovine za proizvodnjo, tudi pri hrani in obleki, celo pri stanovanjih nam bistvenega ne manjka. Zato mislim, da je treba porabiti roke in pamet in z mnogo dobre volje začeti poslovno leto 1983. Samo to je prava pot. Težave so pravzaprav zato tu, da jih razrešimo, ne?" Tako nam je dejal Adi Peitel ob oceni poslovanja 82 in načrtih za leto 1983.

V Trbovljah so dobro delali in tudi poslovali. Ob "špicah" so šli v proizvodnjo tudi režijci, čeprav visoko strokovni ljudje. Cilj je bil — doseči proizvodni program in izvoz. Pa če ni šlo enostavno, so si pomagali z nedeljami, sobotami, nadurami in nočnim delom. In uspeli so izvršiti vse, kar so načrtovali, celo nekoliko presegli so načrte.

Osnovne cilje in pokazatelje so dobro dosegli. Tako so celotni prihodek in dohodek dosegli nad programiranim. Letni načrt fizičnega obsega proizvodnje so dosegli sicer le 93%, vendar ni šlo drugače. Predvsem niso dobili strojne opreme, ki so jo mislili nabaviti in seveda ob slabši tehnologiji, tudi storilnost ni naraščala po načrtih. Premajhne zmogljivosti pa tudi občasno pomanjkanje repromateriala so tako botrovali dejstvu, da niso dosegli načrtovane proizvodnje.

Med letom se je pokazala tudi pozitivna stran stimulacije izvoza. Njihov pravilnik o delitvi OD namreč pogojuje rast osebnih dohodkov in stimulacij z izvozom. Tako so po vrsti od nabave, prek pripravljalnih oddelkov, skladišč pa do neposredne proizvodnje in vzdrževanja vsi sodelavci stimulirani za čimvečjo realizacijo izvoza. Poleg tega začenjajo z ocenjevanjem teže strokovnih nalog in so strokovni sodelavci nagrajeni po teži in uspešnosti opravljenih nalog, ne pa po urah, prebitih v tovarni in svoji diplomi.

"Za leto 1983 smo kar optimisti. Seveda vemo, da težav ne bo manjkalo, vendar ocenjujemo, da bomo nekako vztrajali pri sedanjem tempu rasti proizvodnje in prodaje doma in na tuje. Proizvodnjo bomo povečali leta 83 za 14%, izvoz pa bomo podvojili. To je sicer optimistično planirano, vendar vidimo realne možnosti za uresničitev takih načrtov. Visok izvoz je produkt povečane prodaje močnostnega programa diod na Poljsko. Kljub povečanju izvoza je povpraševanje še večje, vendar moramo ostati pri realnih napovedih glede na naše zmogljivosti in druge možnosti.

Močno bo porastel tudi čisti konvertibilni izvoz, od 2 milijona dolarjev na 2,4 milijona dolarjev, kar znese skoraj 20%. Povečal se bo izvoz dosedanjega programa polprevodniške tehnike, s katero so si ustvarili renome na zapadnih tržiščih.

"Tudi možnosti nabave repromaterialov z domačega trga in uvoza smo zelo realno načrtovali. Vendar je žal še vedno znanih premalo parametrov za gospodarjenje in delo v letu 1983. Toda menim, da ti pogoji morajo biti taki, da bomo lahko delali, izvažali in seveda normalno gospodarili," pravi Adi Peitel.

Letos bodo v Trbovljah zastavili tudi večjo investicijo za razširitev proizvodnega programa in proizvodnih prostorov. Prizidek bo meril okrog 2800 m2 delovnih površin in poleg bodo zgradili nevtralizacijsko postajo za odpadne vode. Kupili bodo za 400 milijonov nove opreme. To bo štiri petine investicije, gradbeni del pa bo stal 1 petino. Predvsem bodo širili obstoječi program, načrtujejo pa tudi osvajanje proizvodnje tranzistorjev, predvsem močnostnega programa.

F. Kotar

V proizvodnji polprevodnikov.

Pred dnevi se je končal v Novi Gorici tromesečni seminar Teorije in prakse marksizma. Med slušatelji, bilo jih je 17 iz vseh štirih občin severnoprimorske regije, sta bili tudi dve Iskrašici iz tolminske in novogoriške Iskre. V času šolanja so obiskali tudi razne novogoriške delovne organizacije, med njimi tudi Iskro — Avtoelektriko, odkoder je naš posnetek. Tu so slušatelje sprejeli koordinator OO ZK Zdravko Jasnič ter predstavniki ostalih DPO na nivoju DO. Po ogledu proizvodnih prostorov, so se dlje časa zadržali v dvorani delavskega samoupravljanja, kjer jim je pomočnik glavnega direktorja Robert Žerjal predstavil Iskro — Avtoelektriko, predstavniki DPO pa so jih seznanili z delovanjem vseh osnovnih organizacij.

Slavnostna seja DS Iskre Commerce

Na slavnostni seji, zadnji v minulem letu, je imel delavski svet Iskre Commerce izredno obsežen dnevni red. Najprej je potrdil gospodarski načrt te delovne organizacije, skupnega pomena za vso Iskro. O gospodarskem načrtu smo v našem tedniku že pisali; ponovno naj poudarimo le to, da je ta načrt začasen in ga bo treba prilagoditi novim usmeritvam po zaključnem računu leta 1982 in po sprejemu nove resolucije.

V nadaljevanju so delegati sklepali o novi razporeditvi delovnega časa, zatem pa so potrdili tudi rezultate referenduma o spremembah nekaterih samoupravnih aktov na ravni delovne oziroma temeljnih organizacij.

Kot je to že v navadi je bila zadnja, slavnostna seja, namenjena tudi podelitvi državnih odlikovanj in priznanj jubilantom dela. Po posameznih temeljnih organizacijah in v Delovni skupnosti Skupnih služb so jih prejele naslednje delavke in delavci:

Za dolgoletno aktivno strokovno delo sta prejela red dela s srebrnim vencem Vilma Arko in Milan Clemente iz TOZD Zastopstva.

TOZD ZUNANJI TRG
10-letniki
Igor Triller, Alojz Križnar, Marija Kozelj, Eva Taskoj, Silva Robida, Nada Zaletel, Alojzija Juras, Branka Zlobko, Maruša Maček, Nevenka Francelj, Edo Tavčar, Nada Brajnik, Edvard Zupanc, Josip Jevšenak, Mojca Perko, Jana Androič, Brigita Lužar, Magda Markič, Eivira Pavlin, Majda Šebenik in Nasiruddin Arayn.
20-letniki
Janez Eržen, Marjan Bernard, Matko Zdešar, Marija Šipec, Marjan Berce, Marija Snedic, Karel Paušer, Anica Strman in Branko Aleksić.

TOZD MARKETING
10-letniki
Martin Gruden, Lili Kuzmanič, Marjan Čemažar, Edeltraut Cebron, Enis Konič in Jože Resnik.
20-letniki
Marta Lenart, Franc Perčič, Marjan Knoll, Ljubo Tori in Drago Arsić.

TOZD PRODAJA
10-letniki
Matija Jutraž, Jože Kapelj, Marjan Mahnem in Marjan Štefančič.

20-letniki
Andreja Medič in Marija Klopčič.

Vilma Arko in Milan Clemente.

TOZD SERVIS
10-letniki
Andrej Kopčič, Jurij Košenina, Dragana Žitko, Alenka Brkljača in Franjo Lužar.
20-letniki
Ivanka Lovše, Valentin Skubic, Milan Vrtačnik, Boris Slivnik, Janez Koprivec, Miroslav Sever, Janez Prevc in Lucijan Čadež.

Jubilanti 20-letnega dela v I.C.

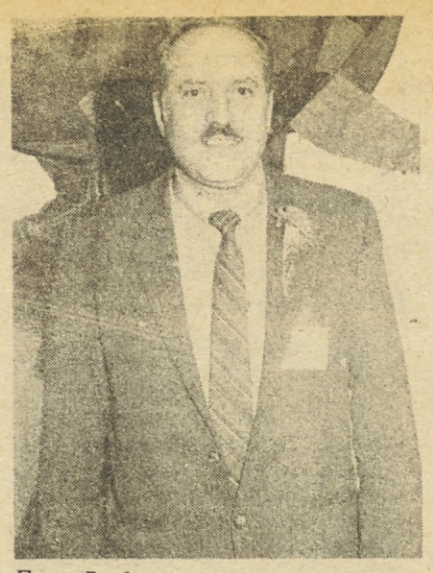
Franc Borko.

30-letnik
Štefan Petrič

TOZD ZASTOPSTVA
10-letniki
Bernarda Doma, Ivanka Jerina, Marija Pintarič in Maksimiljan Gašperlin.

DS SKUPNE SLUŽBE
10-letniki

Janez Kobal, Andrej Pechar, Jožica Metelko, Darinka Rajer, Marija Kavčič, Nežka Lapuh, Andreja Lenart, Nevenka Fink, Silva Rijavec, Andreja Seničar, Marinka Trček, Vojko Valič, Nada Možina, Katarina Sraka, Bogdan Kržan, Andrej Miklič, Jurij Vovk in Martin Arh.
20-letniki
Karolina Brelih, Marta Javornik, Kristina Pleterski, Kristina Ritlop in Emilija Lovišček.
30-letniki
Franc Borko, Vera Zabukovšek in Milka Mokorel.

LD

ISKRA TELEMATIKA

Usposabljanje sodelavcev za prenos znanja

Vsi člani družbene skupnosti smo dolžni, da se po svojih sposobnostih izobražujemo in dopolnjujemo. Pogosto pravimo, da znanja "osvajamo in prenašamo". Pri tem velja poudariti, da gre tu za dvojni proces: na eni strani gre za proces aktivnega osvajanja znanja, na drugi strani pa za proces prenašanja znanja na druge. Tokrat nas zanima slednji proces.

Posameznik ima številne obveznosti do družbe. Med drugimi so to tudi zahteve po prelivanju znanj. Da bo te naloge čim uspešneje opravil, so mu potrebna tudi znanja iz metodike in didaktike prenosa znanj, torej andragoška znanja. To potrebo smo v Telematiki že dolgo čutili.

V ta namen smo pripravili seminar o andragoškem usposabljanju, ki vsebuje manjšo vendar zaključeno obliko znanja s tega področja. Program med drugim obsega osnovna načela in metode izobraževanja odraslih ter nekaj osnov o psihologiji učenja.

Seminar vodi dr. Ana Kranjc, prof. na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Andragoško usposabljanje poteka v treh sekvencah (po en dan). Prva je že bila 21. decembra 1982, ko se je seminarja udeležilo 22 sodelavcev. Naslednji dve sekvenci pa bosta še v januarju in februarju 1983.

Peter KOKOL

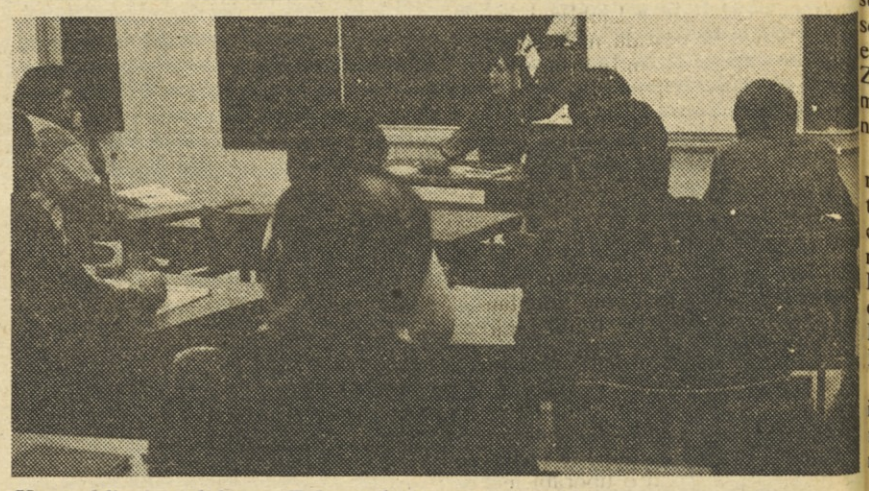
Usposabljanje sodelavcev Telematike za prenos znanja.

Janezu Nosetu v slovo

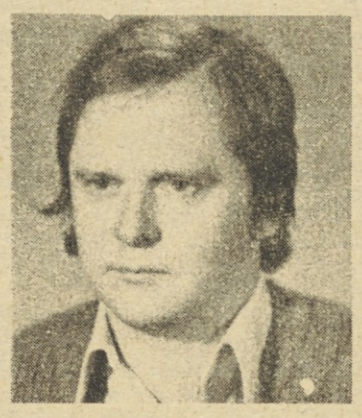

Onemeli smo ob novici, da te je tragična usoda iztrgala iz naših vrst.

Bil si dober, pošten in ustrežljiv tovariš, na višku življenjske moči, poln ustvarjalne energije pri izpolnjevanju delovnih zahtev in nalog. Z izredno zagnanostjo in zavestjo si se prizadeval za boljši jutri naše temeljne organizacije združenega dela, ter z veliko zagnanostjo in odgovornostjo skrbel za svojo družino.

Usoda je neusmiljena. Ne boš se več mogel skupaj z nami veseliti delovnih uspehov, ki so v veliki meri tudi rezultat tvojega prispevka in odrekanj za cilje, ki so tako blizu. Veliko je bilo tvoje odrekanje, da si poleg vseh obveznosti doštudiral in tako ustvaril pogoje za plodno ustvarjalno delo.

Občudovali smo tvojo voljo in nesebičnost, ki so jo razdajal z nami, ne da bi zato zahteval kakšno plačilo. Bil si pošten do nas in veliko preskromen do samega sebe.

Tak kakršen si bil, nam boš ostal v trajnem spominu. Rezultati tvojega dela pa bodo še dolgo prisotni v naši TOZD.

Sodelavci
TOZD ELA

TOZD MONTAŽA, SPODNJA IDRIJA

Natančne meritve — zanesljivi izdelki

Proizvodnja tako zahtevnih izdelkov kot so elektromotorji za hladilniške kompresorje, terja veliko natančnosti, kvalitetne materiale in skrbnega dela. Tudi za ostale elektromotorje, ki jih proizvajajo v idrijski temeljni organizaciji Montaža, se zahteve ne razlikujejo dosti. Izdelki morajo brezhibno delovati leta in leta, vgrajeni v hladilniške kompresorje pa celo desetletje in več. Za proizvodnjo takih izdelkov zato le dobra volja ne zadošča — potrebne so tudi natančne, hitre in zanesljive meritve najrazličnejših materialov za proizvodnjo elektromotorjev.

V Montaži so to spoznali že zgodaj, ko je stekla kooperacijska proizvodnja elektromotorjev za hladilniške kompresorje z dansko firmo DANFOSS. Zahteve zahodnega partnerja so bile ostre, zato so bile potrebe po natančnih mehanskih in električnih meritvah v Idriji jasno izražene.

Z naraščanjem obsega proizvodnje in z dejstvom, da se je treba »spopadati« s slabšo kvaliteto reprodukcijskih materialov kot bi jo potrebovali, pa si dela brez laboratorija v Montaži niso mogli več predstavljati. Uredili so torej poseben prostor, kjer že opravljajo mehanske in električne meritve, potrebne za nemoteno proizvodnjo.

Kako je laboratorij opremljen, kako deluje in kako se bo še naprej razvijal, nam je pojasnil vodja laboratorija PAVLE LAPAJNE.

»Osnovna zahteva za delo laboratorija je bila, da je potrebno opraviti najnujnejše mehanske in električne meritve na kompresorskih elektromotorjih. Spoznali pa smo, da takih meritev, še posebej ko gre za izvoz, ne moremo zanemarjati niti pri ostalih motorjih iz našega proizvodnega programa. Odločili smo se za racionalizacijo in opremili z najnujnejšimi instrumenti en prostor, v katerem zdaj opravljamo meritve za razvoj, kontrolo in tehnologijo.«

Za katere meritve pa ste se specializirali?

LAPAJNE: »Najkvalitetnejše meritve lahko opravimo pri sestavnih delih za motorje in na bakreni lakirani žici — na vseh bistvenih delih naših izdelkov. Opremo za merjenje lastnosti bakrene lakirane žice imamo že skoraj kompletno, zato lahko opravljamo večino potrebnih meritev. Morda še zanimivost: lahko se pohvalimo z aparatom za hitro merjenje dielektričnega izgubnega kota na laku žice, ki je nekaj posebnega v Jugoslaviji. Menda obstojajo v naši domovini le trije taki! Sicer pa je prav ta aparat naša velika pridobitev. Z njim lahko opravimo merjenje v eni uri, kar je desetkrat hitreje kot na starejših aparaturah. Kako pomembno je to, zgovorno podkrepi podatek, da porabimo v letu več kot tisoč ton bakrene lakirane žice! Pred nakupom tega instrumenta se največkrat sploh ni vedelo, kakšna žica je v tovarni, zato je bil temu primeren tudi kasnejši izmet. Zdaj, ko opravljamo meritve, je slika bistveno drugačna, saj nekvaliteten material izločimo že na začetku. Osnova mehanskih meritev pa je orodni mikroskop. Merimo predvsem lastnosti lamel za motorje, pregledujemo pa tudi različne odlitke in druge sestavne dele. Žal za to področje nismo zadovoljivo opremljeni, vendar imamo v načrtu več instrumentov s pomočjo katerih bo delo bolj učinkovito. Tako bomo nabavili napravo za merjenje hrapavosti, registrirni instrument za merjenje temperature, dokupili bomo manjkajoče instrumente za merjenje lastnosti bakrene lakirane žice, če bo možno pa še nekaj mehanskih meril«.

Kako pa je laboratorij kadrovsko »opremljen«?

LAPAJNE: »Trenutno dela v laboratoriju pet ljudi; dva merilca, laborantka, inženirka kemije in vodja. Trenutno opravljamo usluge samo za naše potrebe, ko pa bo opremljen tudi kemijski laboratorij in ko bomo dokupili še nekaj potrebnih instrumentov, bomo naše usluge lahko ponudili tudi navzven.«

Stane Fleischman

Pred kratkim sta odšla v zasluženi pokoj dva stara Iskraša, polkovnik JLA in dipl. ing. Miodrag Radosavljević in dipl. ing. Stojan Flajs. Polkovnik Radosavljević je bil predstavnik Vojnotehniškega instituta JLA pri nas in je do leta 1958 delal v Iskri na razvojno-raziskovalnih nalogah za potrebe naših oboroženih sil. Dipl. ing. Stojan Flajs, nosilec partizanske spomenice 1941, pa je opravljal v Iskri od leta 1951 najrazličnejše dolžnosti, predvsem pa je delal na sodelovanju z JLA.

POTREBE PO SODELAVCIH

Na tem mestu bomo redno objavljali vsa prosta dela in naloge v Iskri, tako za redno delo kot za sodelovanje v občasnih projektno zasnovanih nalogah v okviru SOZD ali posameznih DO. Prav tako bomo v skladu z 89. členom samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD objavljali sproščene sodelavce, ki jim v TOZD oziroma Delovni skupnosti ne morejo zagotoviti ustreznega dela ter tiste, ki sami želijo menjati delo, bi pa radi ostali v Iskri. Objavljali bomo tudi razpis za vodilna in vodstvena dela in naloge. V glasilu, ki izhaja ob petkih bomo objavili vse potrebe, ki bodo prispele k nam do vključno vsakega ponedeljka.

Objave zbira in ureja: Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana, Š 11, telefon 213-213, int. 21-25.

ISKRA INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO
LJUBLJANA, n.sub.o., Ljubljana,
Stegne 15b, TOZD Tovarna orodij

Komisija za delovna razmerja oglaša prosta dela in naloge:

1. REZKALCA
Pogoji: poklicna kovinarska šola, 4 leta delovnih izkušenj, poskusno delo 60 dni
2. ORODJARJA (dva delavca)
Pogoji: orodjar, 4 leta delovnih izkušenj, poskusno delo 60 dni
3. STRUGARJA
Pogoji: poklicna kovinarska šola, 4 leta delovnih izkušenj, poskusno delo 60 dni
4. KOORDINATNEGA VRTALCA
Pogoji: poklicna kovinarska šola, 4 leta delovnih izkušenj, poskusno delo 60 dni
5. BRUSILCA za ploskovno brušenje (dva delavca)
Pogoji: poklicna kovinarska šola, 4 leta delovnih izkušenj, poskusno delo 60 dni
6. SAMOSTOJNEGA VZDRŽEVALCA
Pogoji: srednja izobrazba strojne smeri 3 leta delovnih izkušenj pri vzdrževanju obdelovalnih strojev, poskusno delo 90 dni
7. KONSTRUKTERJA — PROJEKTANTA
Pogoji: višja ali srednja izobrazba strojne smeri, 3 leta delovnih izkušenj, poskusno delo 90 dni

ISKRA COMMERCE LJUBLJANA
Iskra ELETTRONICA ITALIANA, Milano

1. Predstavnik v Iskri Elettronica Italiana
Pogoji: ekonomska fakulteta II. st. ali fakulteta za elektrotehniko II. st., izpolnjeni pogoji za zunanjetrgovinsko registracijo pri GZS za opravljanje ZT poslov, aktivno znanje italijanskega jezika, 3 leta delovnih izkušenj v stroki, OD po pravilniku za delavce Iskrinih enot v inozemstvu.
Delavec se imenuje za mandatno obdobje 4 let.
Pismene prijave z dokazili pošljite v 8 dneh na naslov Iskra Commerce, Kadrovski sektor, Topniška 58, Ljubljana

Obiskali smo marketing v Iskri Delti

V želji, da bi našim bralcem, torej najširšemu krogu Iskrinih delavk in delavcev, predstavili našo najmlajšo delovno organizacijo — Iskro Delto, bomo v nekaj prihodnjih številkah našega tednika objavili zapiske z obiskov po posameznih oddelkih in enotah tega kolektiva. V prihodnji številki bomo objavili tudi daljši intervju s pomočnikom direktorja delovne organizacije za koordinacijo programa Radom Faleskinijem o načrtih Iskre Delte v letu 1983.

Tokrat smo obiskali Marketing v Iskri Delti, točneje Službo tržnega komuniciranja v Marketingu. Da ne bo pomote — Marketing v Iskri Delti je drugače organiziran kot drugod v Iskri, saj imamo v Iskri Commerce posebno temeljno organizacijo. Marketing v Iskri Delti se ukvarja s širšim krogom dejavnosti — s prodajo, nabavo, izvozom, zastopstvom, konsignacijo in še nekaterimi drugimi področji, med njimi pa je tudi Služba tržnega komuniciranja.

To službo vodi inženir Vasja Herbst, struktura zaposlenih v njej pa je zredno raznolika — od inženirjev računalništva do ekonomistov ter profesorjev angleščine in slovenščine.

Služba tržnega komuniciranja ima širok spekter dejavnosti: ukvarja se z ekonomsko propagando, pospeševanjem prodaje, izdajanjem literature in časopisov, sodeluje in usklajuje odnose z Združenjem uporabnikov računalnikov Iskre Delte ter tistih lastnikov računalnikov, katere Iskra Delta servisira ter še nekaterimi drugimi dejavnostmi.

Pospeševanje prodaje je gotovo ena pomembnejših aktivnosti v okviru Službe tržnega komuniciranja in Marketinga v Iskri Delti sploh. Za to dejavnost je neposredno zadolžen Janez Kozlevčar.

V minulem letu so največ pozornosti namenili sodelovanju na različnih specializiranih sejemskih prireditvah, na razstavah, seminarjih in strokovnih posvetovanjih, med drugim pa so kot pokrovitelji sodelovali tudi na različnih športnih tekmovanjih ter z računalniško opremo obdelovali športne rezultate.

Iskra Delta se je lani izredno uspešno predstavila na naslednjih sejmih: Mednarodnem spomladanskem velesejmu v Zagrebu, mednarodni razstavi opreme za trgovino v Beogradu, na Lesnem sejmu in Informatiki v Ljubljani, na sejmu Tehnike v Beogradu, na Sodobni elektroniki v Ljubljani in Interbiroju v Zagrebu. Sodelovali so tudi na dveh mednarodnih sejmih — v Hanovru in na Malti.

Nekaj manj kot enoletna povezanost računalniških dejavnosti iz Elektrotehne in Iskre v okviru SOZD Iskra je dala tudi na področju sejemskih dejavnosti že prve rezultate. Sodelovanje na Hanoverskem sejmu ter na sodobni elektroniki in Informatiki v Ljubljani je Iskri Delti organiziral Marketing iz Iskre Commerce.

Od razstav, seminarjev, simpozijev in strokovnih posvetovanj, ki se jih je v minulem letu udeleževala Iskra Delta, naj omenimo Simpozij o uporabi mikroračunalnikov v Opatiji, Posvetovanje ekonomistov v Portorožu, Dogovor o uporabi računalnikov v kemiji v Kranjski Gori, razstavo inovacij v Ljubljani in strokovno posvetovanje o upravljanju in informatiki v elektrogospodarstvu v Mariboru.

Pokroviteljstvo in skrb za računalniško obdelavo podatkov so prevzeli na naslednjih množičnih športnih tekmovanjih v smučarskih tekih: v Cerkljah, Bohinju ter na Trnovskem in Dupljanskem maratonu.

Odveč bi bilo govoriti o ciljih pospeševanja prodaje, saj so več kot jasni. In nekaj takšnih ciljev je Iskra Delta ob pomoči svoje Službe tržnega komuniciranja lani tudi že dosegla: med obiskom na specializirani zagrebški prireditvi Interbiro se je kupec iz Zrenjanina odločil prav za naš računalnik.

Ob koncu našega obiska v službi tržnega komuniciranja smo Vasjo Herbsta zaprosili za kratko oceno teh nekaj mesecev, po uspešnem referendumu o združitvi računalništva v Iskri in Elektrotehni. Tole je povedal: »V tem času nam je že uspelo navezati izredno dobre stike s kolegi v Marketingu iz Iskre Commerce, s katerimi smo tudi konkretno sodelovali na različnih sejemskih prireditvah. Veliko so nam pomagali in nas razbremenili, saj nas je v Službi tržnega komuniciranja le 10. Seveda so tudi še problemi, saj še ni povsem dorečeno, kako naj bi se Iskra Delta pojavljala v okviru sistema SOZD Iskra. Gre predvsem za vprašanja blagovne znamke, kar pa prav zdaj skušamo rešiti v okviru celostne podobe, ki jo pripravljajo v Marketingu v Iskri Commerce.«

Dr

V službi tržnega komuniciranja v Iskri Delti najsodobnejše naprave.

Na avtobusih je še vedno gneča

Ob premikanju delovnega časa na poznejše jutranje ure in z drsečim delovnim časom smo skušali ublažiti prometne konice, tako na avtobusih, kot na ostalih prometnih sredstvih. Žal pa je prišlo spet do novih konic in so avtobusi prav tako, če ne še bolj natrpani. Tako je tudi za nas v Iskri. Janeza Hafnerja iz Invest servisa smo vprašali, kaj bodo ukrenili, da bi zagotovili bolj kulturen prevoz v Stegne.

Ob premiku delovnega časa za režijske delavce s šeste na sedmo uro se je pokazalo, da je prišlo do novih konic. Ker začetek ob sedmih pomeni ob drsečem delovnem času, da lahko začno režijci z delom od pol sedme do osme ure, da praktično začno vsi ob pol sedmih. Težnja je namreč, začeti čimbolj zgodaj. Tako je velika gneča nekako od pol šestih do pol sedmih. Ob šestih se začne delo praktično v vseh tovarnah v Stegnah in zato ta prva konica. Druga pa je takrat, ko prihajajo v službo ostali, ki niso vezani na neposredno proizvodnjo.

Ker pa okrog sedmih začenja pouk vrsta šol, je tudi na Integralovih avtobusih v mestu nepopisna gneča. Tako marsikdo spusti mimo marsikak prepoln avtobus in čaka naslednjega. Podobno pa je na relaciji avtobusna postaja v Ljubljani — Stegne pa tudi na relaciji Slovenijaavto — Stegne. Če računamo, da je več kot tretjina zaposlenih presedlala zaradi pomanjkanja goriva z osebnih avtomobilov na avtobuse, je to čisto logično.

Da bi ublažili konice je Svet upravljalcev na stegenskem kompleksu že 9. novembra sprejel naslednja sklepa. Tam, kjer imajo večizmensko delo, naj začnejo z delom ob šestih, z drsnim časom do sedme ure. Vsi, ki delajo v eni, se pravi dopoldanski izmeni pa naj bi začeli z delom ob pol sedmih, z drsečim delovnim časom do pol osmih. Center elektrooptike in Sistemi za avtomatiko pa naj bi začenjali z delom med sedmo in osmo uro. Na tak delovni čas so tudi prilagodili vozni red posebnih Alpetourovih avtobusov, ki vozijo delavce v našo industrijsko cono v Stegne. Žal pa v praksi ni bilo tako. Praksa je pokazala, da ta začasni vozni red ni najboljši. Delavci so prihajali na delo, kot smo že zapisali ob šestih in 6,30. Torej so se ostali še nekako držali dogovorjenega, razen Centra za avtomatiko. Ker pa imajo ti prek 300 vozovnic za relacijo avtobusna postaja Ljubljana—Stegne, je seveda natrpanost avtobusov neizogibna.

Zato so v Invest servisu na podlagi praktičnih ugotovitev naredili temeljito analizo in pripravili predlog novega voznega reda, prilagojenega dejanskemu stanju in potrebam. Svet upravljalcev je predloge sprejel na seji 15. decembra.

Rešitve pa seveda še niso idealne. Avtobusov je še vedno premalo, novih pa skoraj ni mogoče najeti, saj jih Alpeour nima na razpolago. Naj povem, kar večina že ve, da v glavnem koristimo avtobuse, ki tam nekje okrog pol šestih pripeljejo delavce v Litostroj, nato pa vozijo Iskraše od avtobusne postaje v mestu do Stegen in od Slovenija—avta na naš kompleks. Za nas posebej najeta sta dva avtobusa, ki sta nam na razpolago ves dan. Pa še nekaj. Vsak nov poseben avtobus, ki ga najamemo, stane Iskrine TOZD 9000 din dnevno, to pa ni malo. TOZD pa hkrati skušajo narediti vse, da bi znižale stroške poslovanja in gotovo niso posebno pripravljene na dodatna plačila prevozov.

Torej ostaja le možnost čimbolj racionalne izrabe obstoječih zmogljivosti, z racionalnimi voznimi redi in z dosledno disciplino potnikov in šoferjev.

Ker je do šestih še kar normalen prevoz, Invest servis apelira na vse sodelavce, ki začnejo delati v času od 6,30 do 8. naj bi ne prihajali vsi na delo ob 6,30, ampak pozneje. Saj že takoj po 6,30 naval poneha in prihajajo na delo le še posamezni sodelavci.

Novi vozni red bo povečal gostoto prevozov med 6. in 6,30, toda prav vsem, ki od takrat naprej začnejo z delom, ne bo zagotovil solidnega prevoza. Treba se bo vsekakor poslužiti drsečega delovnega časa. Še hujša gneča pa je ob odhodih z dela. Zjutraj imajo prevozniki »okrepitev litostrojskih avtobusov, po drugi uri pa to ni mogoče. Po 14. uri ni mogoče dobiti nobenega dodatnega avtobusa. Izpred Litostroja namreč ob 14,20 odpeljejo njihove delavce v bližnjo in daljno okolico Ljubljane. Zato bomo morali iz Stegen tudi pozneje, za kar daje možnost drseči delovni čas, če se hočemo izogniti gneči.

Naj povemo velike številke rednih »vozačev« na avtobusih v Stegne. Redno se jih vozi s posebnimi avtobusi 1050 legalno, k tem pa moramo prišteti še kakih 100 »ilegalcev«, ki se jih dnevno vrine med tiste, ki imajo vozovnice. Seveda 10% »viška« gnečo močno poveča, saj to pomeni skoraj dva avtobusa ljudi. Zakaj »ilegalci«? Zato ker nekatere delovne organizacije plačajo vse stroške prevoza, okrog 500 din mesečno, druge pa nič. Zato se »švercerjem« ilegala splača, saj plačajo, če jih zalotijo seveda, le 50 din, kar je daleč manj od mesečne vozovnice. Poleg tega pa včasih tudi šoferji avtobusov niso preveč natančni, tako pri odhodih, prihodih, kot pri ustavljanju na nekaterih postajah.

Na vsak način bomo izboljšali prevoze in njihovo kvaliteto, če bomo solidni vsi, tako porabniki, ko ne bi pritisnili vsi na pol sedmo in 14. uro in tudi vozniki seveda.

FY

KROŽNA VOŽNJA

ODHOD IZ STEGEN

POSTAJALIŠČE		1	2	3	4	5
STEGNE POSTAJALIŠČE:	1.	7.35	8.35	9.35	10.35	11.35
	2.	7.36	8.36	9.36	10.36	11.36
	3.	7.37	8.37	9.37	10.37	11.37
	4.	7.38	8.37	9.38	10.38	11.38

	1	2	3	4	5
Obč. sk. Šiška	7.43	8.43	9.43	10.43	11.43
AVTOMATIKA SAVSKA	7.50	8.50	9.50	10.50	11.50
AVTOMAT KOTNIKOVA (postaj. ILIRSKA	7.55	8.55	9.55	10.55	11.55
PPC, Trg revolucije 3	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00
TRŽAŠKA 2	8.05	9.05	10.05	11.05	12.05
STEGNE	8.20	9.20	9.20	11.20	12.20

KROŽNA VOŽNJA. STEGNE, OBČ. ŠIŠKA, ISKRA SAVSKA, ISKRA AVTOMATIKA Kotnikova 6 (postajališče ILIRSKA) ISKRA SOZD Trg revolucije 3, ISKRA Tržaška 2 STEGNE

DELAVSKI AVTOBUSNI PREVOZI

ODHODI IZ AP. LJUBLJANA

POSTAJALIŠČE PROGA ŠT.		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	9	10	11	12	13	14
AP. LJUBLJANA BOKS	20	5.25	5.30		5.40		5.45	5.55	6.05		6.10	6.15		6.30	6.45	7.05	7.30	13.30	13.40
SLOVENIJA AVTO				5.35	5.49	5.45	5.54	6.04	6.14	6.10	6.19	6.24	6.25	6.39	6.54	7.14	7.39	13.40	13.50
LITOSTROJ				5.38		5.48		6.05	6.15	6.13	6.20	6.27	6.28	6.41	6.57	7.17	7.41	13.42	
STEGNE POSTAJALIŠČE ŠT.	1	5.32	5.42	5.41	5.52	5.51	5.57	6.08	6.18	6.16	6.23	6.30	6.31	6.44	7.00	7.20	7.44	13.45	13.55
	2	5.33	5.43	5.42	5.53	5.52	5.58	6.09	6.19	6.17	6.24	6.31	6.32	6.45	7.01	7.21	7.45	13.46	13.56
	3	5.34	5.44	5.43	5.54	5.53	5.59	6.10	6.20	6.18	6.25	6.32	6.33	6.46	7.02	7.22	7.46	13.47	13.57
	4	5.35	5.45	5.44	5.55	5.54	6.00	6.11	6.21	6.19	6.27	6.33	6.34	6.47	7.03	7.23	7.47	13.48	13.58

ODHODI IZ STEGEN

POSTAJALIŠČE PROGA ŠT.		19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
POSTAJALIŠČE	1	13.10	13.20				14.00	14.05	14.05	14.35	14.35	14.45	15.10	15.15	15.30	15.40	16.10	16.30	21.55
	2	13.12	13.22	13.55	14.00	14.00	14.01	14.06	14.06	14.36	14.36	14.46	15.11	15.16	15.31	15.41	16.11	16.31	21.56
	3	13.13	13.23	13.56	14.01	14.01	14.02	14.07	14.07	14.37	14.37	14.47	15.12	15.17	15.32	15.42	16.12	16.32	21.57
	4	14.11	13.24	13.57	14.02	14.02	14.03	14.08	14.08	14.38	14.38	14.48	15.13	15.18	15.33	15.43	16.13	16.33	21.58
LITOSTROJ		13.16	13.26			14.03		14.09			14.39	14.49		15.19	15.34	15.44	16.14	16.34	22.00
SLOVENIJA AVTO		13.17	13.27			14.04		14.10			14.40	14.50		15.20	15.35	15.45	16.15	16.35	22.01
AVTOBUSNA POSTAJA LJ.		13.28	13.38	14.10	14.15		14.15		14.20	14.49		14.59	15.24		15.44	15.55	16.24	16.49	22.10

VOZNI RED VELJA Z DNI 20. 12. 1982 DALJE

Srečku Babiču v slovo

Ko smo izvedeli za tvojo nesrečo, kar nismo hoteli verjeti, spreletela nas je kruta resnica. Morali smo se vdati in sprejeti misel, da te ne bo več med nas.

Bil si tako miren, skromen in dober sodelavec, da smo takoj začutili praznino zaradi tvoje odsotnosti, ki se čuti v teh dneh in se bo čutila še dolgo.

Čeprav še zelo mlad, si znal biti priljubljen, prijazen z vsemi sodelavkami in sodelavci. Kot je v življenju že vedno, smo čutili to prijetno sodelovanje, a se tega nismo zavedali tako temeljito kot sedaj, ko smo se morali posloviti od tebe za vedno.

Ohranili te bomo v trajnem spominu!

Sodelavci montaže Števcev.

ISKRA — AVTOELEKTRIKA

Upokojenci na obisku

Skromen, vendar toliko bolj prisrčen dogodek smo zabeležili zadnje dni lanskega leta v novogoriški Iskri — Avtoelektriki. Kot vsa leta doslej, so prišli tudi tokrat na obisk nekdanji sodelavci, sedaj upokojenci. Kar 169 jih je v 23 letih obstoja te delovne organizacije odšlo v zasluženi pokoj (ti podatki so za TOZD in DSSS s sedežem v Šempetru). Seveda se srečanja niso mogli udeležiti vsi, nekateri so bili zadržani, druge žal pa tare bolezen, delavska restavracija, kjer so se zbrali, pa je bila vseeno skoraj pretesna. Najstarejše Iskraše je najprej pozdravil predstavnik sindikata, daljši nagovor pa je imel pomočnik glavnega direktorja Robert Žerjal. Iz njegovega izvajanja je vela le ena misel: »Hvala vam še enkrat za vse, kar ste nam s svojim neumornim delom zapustili«.

Ob kozarčku rdečega in belega se je srečanje sprevrglo v sproščen razgovor z mnogimi vprašanji namenjenimi predstavnikom DPO in pomočniku glavnega direktorja, saj sodelavci, čeprav so v domačem krogu, še zmeraj živo spremljajo delovni in politični utrip svoje nekdanje delovne organizacije.

Predno so zapustili delovno organizacijo, so stopili še za trenutek, dva do sodelavcev, pogledali so, kaj je novega na delovnih mestih kjer so leta in leta vlagali v razvoj in napredek delček sebe in tako pomagali mlajšim k boljšemu danes in jutri.

Marko Rakušček

Osnovo avtomatizacije agregata v hidroelektrarni predstavlja naprava za avtomatski zagon in zaustavitev agregata. Avtomat vključi najprej potrebne pomožne pogone (mazanje, hlajenje itd.), nato prek turbinskega regulatorja odpre dotok vode in zavrti turbino, vključi vzbujanje in napetostno regulacijo in končno z avtomatskim sinhronizatorjem vključi agregat v omrežje. V obratnem zaporedju je mogoče agregat tudi avtomatsko zaustaviti. Na ta način omogoča avtomat daljinsko vodenje agregata iz centra vodenja, hkrati pa je na enak način mogoče tudi v elektrarni sami avtomatsko, ali ročno zagnati, oziroma zaustaviti agregat.

TOZD RAZISKOVALNI INSTITUT ŠIROKE POTROŠNJE

Razvojnih uspehov brez stikov s svetom ni

O najmlajši temeljni organizaciji Široke potrošnje "Raziskovalni institut" je bilo v našem glasilu še zelo malo zapisanega, zato tokrat nekaj več besed o delu, življenju in načrtih kolektiva, ki ne šteje več kot 24 zaposlenih.

Majhno število zaposlenih pa še ne pomeni, da so taki tudi problemi, ki jih morajo reševati. Nasprotno — TOZD še vedno ni zaživela kot ustaljena organizacijska enota, še vedno je precej težav, ki bi jih lahko označili kot prehodne, povezane z uveljavljanjem dobro leto stare temeljne organizacije. Seveda pa to niso edine ovire za uspešnejše razvojno raziskovalno delo, nam je v razgovoru poudaril direktor temeljne organizacije KAREL KARDOŠ:

"Znotraj temeljne organizacije smo si delo pravzaprav dobro uredili. Že od aprila lanskega leta imamo v veljavi razvid del in nalog, ki se je izkazal za izredno uporabnega. Na osnovi tega razvida so naloge ustrezno ovrednotene, kar pomeni, da lahko npr., tudi razvijalec doseže OD enak direktorjevemu. Malo manj svetla pa so dejstva, ki so tudi v neposredni povezanosti z učinki našega dela. To je predvsem oprema, ki ne zadošča za naše potrebe pa pomanjkanja deviznih sredstev."

Opremljeni niste tako, kot bi si želeli. Kaj to pravzaprav pomeni?

KARDOŠ: "Ko smo se pridružili Široki potrošnji, smo bili opremljeni predvsem za razvijanje "večjih" električnih strojev. Že v lanskem letu smo zato pričeli nabavljati opremo, potrebno za razvijanje elektronike, slabše pa je z opremo za razvijanje malih elektromotorjev. To povzroča veliko težav že pri meritvah ipd. Opreme v Jugoslaviji nihče ne proizvaja, zato smo prisiljeni uvažati. Izdelovanje opreme doma namreč ne pride v poštev, saj bi bilo predrago in neekonomično. Temeljna organizacija pa ni izvoznica, zato je z devizami seveda ogromno težav. Združevanje v okviru delovne organizacije ni dovolj uspešno, zato se problemi kopičijo. Ne le pri opremi — tudi pri strokovnih potovanjih v tujino, pri nabavljanju najnujnejših elementov in materialov iz uvoza."

Pri raziskovalni skupnosti Slovenije je TOZD registrirana kot raziskovalna enota, ki ima pri uvozu določene prioritete. Koliko vam to koristi pri vsakodnevnem delu?

KARDOŠ: "Naše zahteve po uvozu so zelo skromne, vendar za Iskrine pojme nemogoče. Imamo namreč ogromno drobnih postavk, ki seveda niso primerljive z uvoznimi spiski proizvodnih temeljnih organizacij. Pri tem bi nam morda še najbolj koristil podroben pregled materiala, ki bi ga morda lahko našli v naših TOZD! Najbolj preprosto bi seveda bilo, če bi naši razvijalci to kupili na potovanjih v tujini. Pa smo tudi tu omejeni tako, da se resno bojimo za uspehe našega dela. Raziskovalec, ki je odrezan od dogajanj v tujini, nima perspektive, nima možnosti, da bi bil učinkovit."

Je tudi strokovna literatura težko dosegljiva?

KARDOŠ: "Ne, vsaj za literaturo ni težko. Pomagamo si s knjižnico INDOK centra v Iskri, v hiši na Tržaški pa zaradi dobrososedskih odnosov lahko uporabljamo tudi literaturo SIL in standardizacije, v hiši pa je tudi laboratorij IKM. Težave so pri nabavljanju zbornikov z različnih simpozijev, če se jih ne udeležimo sami. Udeležiti pa se jih sami ne moremo, ker nimamo dovolj deviz — začaran krog je spet sklenjen! Še enkrat zato poudarjam, da je razvijalec, ki 3 leta ni prestopil državne meje, nepopravljivo izgubljen. Pri nas pa jih imamo 15!"

Kako pa je z "dinarsko stranjo" vašega dela?

KARDOŠ: "Za skupne naloge se dogovorimo na področnem kolegiju za razvoj in jih v okviru svobodne menjave dela opravljamo za vse TOZD v okviru A programa. To predstavlja 30% našega celotnega prihodka. Naslednjih 45% dosegamo na osnovi konkretnih pogodb s posameznimi temeljnimi organizacijami v okviru B programa. Zadnjih 25% pa Raziskovalni institut doseže s sodelovanjem izven Široke potrošnje.

Tako je bilo stanje v letu 1982, verjetno pa bo leto 1983 že drugačno — delež Široke potrošnje bi moral biti večji. TOZD RI je namreč prisiljena poslovati po enakih načelih kot ostale temeljne organizacije; manjkajoče znanje in kapacitete mora pridobiti zunaj, npr., z izkoriščanjem znanja s fakultet, zlasti z mariborsko, saj je ljubljanska prezasedena.

Delo instituta pa je v bistvu drugačno od proizvodnih TOZD in bi ga moral tako tudi obravnavati. Pa ga ne — tudi pri, npr., potnih stroških ne, kjer so indeksi prav neverjetni. Nihče pa ne upošteva, da smo dokumentacijo, npr., prisiljeni razvažati z avtomobili tudi v Srbijo!

Izredno težko je tudi planirati, saj je večina naših finančnih virov vezana na konkretne pogodbe. Za zdaj pa imamo, žal, mnogo več ustnih obljub, kot podpisanih pogodb! To pa zavira normalno delo, saj je onemogočeno planiranje kadrov, dolgoročna specializacija, konec koncev tudi otežkočen stik s fakultetami. S slednjimi imajo temeljne organizacije še vedno precej neposrednih stikov, čeprav smo se dogovorili, da bi to moralo potekati prek nas!"

O letu 1983 je torej še zelo težko povedati kaj konkretnega?

Karel Kardoš

KARDOŠ: "Razvojnih nalog ni mogoče tempirati po koledarskih letih. Naloge se nadaljujejo iz prejšnjega leta, želimo pa si nekaj več gotovosti pri delu — da ne bi bili razvijalci prisiljeni delati vsega po vrsti; danes razvijati elektromotorje, jutri televizijo. Sicer pa nameravamo v letošnjem letu opremiti prototipno delavnico, brez katere ni mogoče delati. Naša temeljna organizacija bo tako sestavljena iz štirih oddelkov: projektnega, konstrukcijskega, laboratorija in prototipne delavnice."

Stane Fleischman

V preteklem letu je odšla v pokoj naša sodelavka Gabrijela Sever. Vestni in marljivi sodelavki želimo, da bi svoj zasluženi počitek srečno preživljala še mnogo let sodelovci obdelovalnice DO ERO.

S kadrovskega posveta

MARKO GLIHA

Ocena kadrovskega razvoja Iskre v obdobju do leta 2000

Sestavek vključuje:

— napoved kadrovskega potenciala in izobrazbene strukture delavcev v Sloveniji l. 2000

— oceno sedanjega položaja elektroindustrije in Iskre ter oceno kadrovskega stanja

— oceno razvoja Iskre do leta 2000 s stališča kadrovske rasti.

V sestavku niso vključena stališča ali izhodišča delovne skupine Iskre za oblikovanje temeljev daljnoročnega razvoja do l. 2000.

Ocena nadaljnjega razvoja je zato osebna in temelji na prognozi razvojnih možnosti; glede napovedi organizacijskega prestrukturiranja in napovedi spreminjanja kadrovske strukture delavcev sem uporabil metodologijo, ki je bila opravljena v Splošnem združenju elektroindustrije Slovenije. Upošteva naj se predvsem gibanje posameznih trendov, saj so številčni podatki v napovedih preveč zavisni od mnogih neznanih, ki jih bomo še srečavali na nadaljnji razvojni poti.

	leto	število prebivalcev
ocena:	1980	1.901.000
napoved:	1990	2.056.000
napoved:	2000	2.204.000

Raziskava (delovno gradivo): Razvoj dela v Sloveniji do l. 2000 (9. 1982)

Inštitut za sociologijo in filozofijo pri Univerzi E. Kardelja v Ljubljani.

Ocenjuje se naraščanje kadrovskega potenciala:

v letu	delež prebivalstva	obseg kadrovskega potenciala (srednja vrednost)
1975	9,46	
1980 (ocena)	0,50	950.000
1990 (napoved)	0,55—0,60	ca. 1.200.000
2000 (napoved)	0,60—0,65	ca. 1.400.000

Pričakovati je naslednje spremembe v izobrazbenih strukturah kadrovskega potenciala v SR Sloveniji:

leto	odstotek oseb z najmanj srednjo izobrazbo	odstotek oseb z najmanj višjo izobrazbo	odstotek oseb z najmanj visoko izobrazbo
1970	41,6	5,8	3,1
1980	47,1	6,9	3,6
1990	58,7	8,8	4,6
2000	79,9	12,2	6,4

Napoved kadrovskega potenciala v Sloveniji do leta 2000

Ocena, kakšen družbeni ter s tem tudi tehnološki razvoj lahko pričakujemo v Sloveniji v prihodnjem obdobju do leta 2000, je možna na osnovi raziskav o možnem kadrovskem potencialu. Podatki so privzeti iz »prvega izvoda osnutka raziskave« v okviru projekta Slovenije 2000 in jih zato ne smemo vzeti še kot dokončne. So pa ilustrativni, ker prevzemajo posredno kot razvojno omejitev stanja našega šolskega sistema.

Metodologija razsikave uvršča v kadrovski potencial:

— osebe, ki imajo ali iščejo zaposlitev

— osebe, ki so vpisane ali se nameravajo vpisati v srednjo, višjo ali visoko šolo.

Z družbenim razvojem narašča obseg kadrovskega potenciala hitrejše od števila prebivalstva.

Predhodne raziskave so ocenile (napovedale), kakšno demografsko rast je pričakovati v Sloveniji:

Napoved je celo optimistična; dosegljiva kadrovska struktura bo najbolj kritičen omejitveni člen v celotnem družbenem (in s tem tehnološkem) razvoju Slovenije do leta 2000.

Preslikano v lestvico »stopenj tehnološkega razvoja«, ki je prevzeta v metodologijo srednjeročnega načrtovanja v Sloveniji, nakazuje:

— rastočo kadrovsko strukturo delavcev.

Z višjo stopnjo znanja delavcev bo možno zadostiti:

— rastočo stopnjo avtomatiziranih strojev in postrojenj

— rastočo stopnjo inovacijskih zmogljivosti

— rastočo stopnjo organiziranosti OZD in združenega dela in sredstev

ter kot rezultat

— naraščanje družbenega proizvoda.

Ocenjuje se, da bomo v gospodarstvu Slovenije dosegli kvečjemu stopnjo inovacijsko-tehnološke intenzivnosti i = 6,5. V družbenem razvoju na stopnji i = 7 se pričakuje namreč 8% delavcev z najmanj visoko izobrazbo.

Današnjo stopnjo inovacijsko—tehnološke intenzivnosti slovenskega gospodarstva se lahko ocenjuje le površno, ker navzlic predpisani metodologiji (v l. 1978) statistične raziskave niso bile opravljene. Za leto 1981 se ocenjuje, da doseženi razvoj (na ravni industrije in rudarstva SRS) »bolj teži k stopnji 5, kot stopnji 4«. Prevzemam stopnjo razvitosti i = 4,75, ki se najbolj prilega k doseženi izobrazbeni strukturi in stopnji avtomatiziranosti delovnih priprav (proizvodne opreme). Prav tako navaja podatek v osnutku drugega delovnega gradiva (še ni dokončno oblikovano in zato ne navajam vira), da je jugoslovanska industrija s stopnjo avtomatiziranih priprav ter predvsem z deležem delavcev z najmanj visoko izobrazbo nad položajem slovenske industrije; doseženi rezultati gospodarjenja izpričujejo nižjo stopnjo izobrazbe proizvodnih in človeških zmogljivosti.

Položaj slovenske elektroindustrije in ISKRE

Raziskava, opravljena v Splošnem združenju elektroindustrije Slovenije v l. 1 je opredelila razvojni položaj elektroin strije ter tako tudi doseženo stopnjo in cijsko—tehnološke intenzivnosti.

Za izhodišča so služili:

— podatki Zavoda SRS za statistiko o ganiziranju in številčnosti TOZD po p gramskih podskupinah elektroindus (0117) v l. 1981

— rezultati vprašalnika o stanju razi valno razvojne dejavnosti v DO elektr dustrije v l. 1981

— analiza zaključnih računov za l. 1 (SDK)

— posamezne pozvedbe, ki so v gro opredelile razvojni položaj na osnovi htevnosti proizvodnih programov ocenjo 218. programov (ki bi bili organizaci TOZD) in številčnosti delavcev na teh p gramih.

O pristopu k raziskavi, ki pomeni pra prav opredelitev »tehnološke bilance« e troindustrije v Sloveniji, ter o začetnih re tatih opazovanja, sem poročal na V. in nem posvetovanju o problematiki raz no—inovacijske dejavnosti v SO ISKRA (junij 1982); izčrpnejši prispeve objavljen v zborniku.

Ocenjujem, da je doseženi tehnološki ložaj elektroindustrije SRS v l. 1981 do gel stopnjo i = 5,40, Iskrinih delovnih or nizacij pa stopnjo i = 6,20. Tolikšen do ženi razvojni položaj močno prekorač slovensko povprečje. Iskra ga je dose predvsem z rezultati inovacijske dejavn (ki se odraža v zahtevnosti proizvodnih p gramov s stališča uporabnosti, ki jim trž pripoznava ceno), v manjši meri pa z viso stopnjo avtomatiziranosti proizvod opreme (saj z naložbami kasnimo že ne let). Delež »vgrajenega znanja« v proiz dih Iskre je visok, proizvodni programi sameznih DO Iskre so izjemno zahtevn ne zaostajajo dosti za razvitim svetom.

Oceniti razvojni položaj razvitih gos darstev (ter v njih kompleksa elektroin strije) je težji problem, ker ni na voljo volj primerjalnih podatkov. Hipotetično uvrščam:

— razvojni položaj jugoslovanske elektroindustrije	i =
— razvojni položaj elektroindustrije v ZRN	i =
— razvojni položaj elektroindustrije v Franciji	i =
— razvojni položaj elektroindustrije v ZDA	i =
— razvojni položaj elektroindustrije v Japonski	i =

Posamezne DO v Iskri so že dosegle visoko stopnjo inovacijsko-tehnološke inten zivno saj ocenjujem n.pr..

ISKRA — CEO	na blizu	i = 10
ISKRA — DELTA	na blizu	i = 9,5
ISKRA — ELEKTROZVEZE	na blizu	i = 8,4
ISKRA — TELEMATIKA	na blizu	i = 6,8
ISKRA — AVTOMATIKA	na blizu	i = 6,4 itd

vendar:

— tudi proizvodni kompleksi sličnih programov v razvitih deželah presegajo njihova povprečja, predvse. i pa dosegajo višjo razvojno stopnjo, ker so sposobni proizvajati kompleksnejše sisteme — predvsem pa močno prekašajo z opremljenostjo.

Ugodnejši razvojni položaj je Iskra dosegla predvsem zaradi smelosti v pretekli dolgoročni kadrovski politiki, saj je v pretek 20 letih vodila široko politiko štipendira ter tako poskušala premagovati prisotno stenzivno zaposlovanje delavcev »oz profilov« — delavcev, ki so z industriali cijo predvsem zapuščali polja.

Iskrina statistika kadrovskega položaj l. 1981 pove naslednjo strukturo delav

po priznani kvalifikaciji

	VS	VIŠ	SR	ŠIROKA	OZ
ISKRA — celota	9,16	6,23	17,82	24,11	42
ISKRA — samo proizvodne DO	7,95	5,65	16,20	23,90	46
— po dejanski izobrazbi:					
ISKRA — celota	5,30	3,60	16,0	26,3	4

Ti podatki povedo:

— Iskra je s kadrovsko strukturo — po dejanski izobrazbi — dosegla v številčnosti VS in VIŠ delavcev položaj, kot ga bo (z vsemi krči in napori šolskega sistema) dosegla v povprečju Slovenije približno v letu 1995

— delovne organizacije »na podeželju« so se dosedaj razvijale delovno ekstenzivno — z izjemnim deležem delavcev »ozkih profilov« znanja. Praviloma preko 60% kadrov je priučenih; delež delavcev z višjo in visoko stopnjo strokovne usposobljenosti je komajda zdržen glede na zahtevnost proizvodnih programov

— izjemen razkorak med »priznano« in »dejansko« usposobljenostjo delavcev v kategorijah VIŠ in VS nakazuje lahko »širokogrudnost« internega priznavanja znanja, kot tudi da gre za mnogo starejših delavcev, ki so zrasli »iz dela«; po sistemizaciji opredeljenih 15,4 % VIŠ in VS delovnih mest v Iskri nakazuje tolikšen dosežen razvojni položaj Iskre (s stališča dosežene stopnje tehnološke intenzivnosti) kot ga imajo pomembna podjetja v tujini iz programskega sklopa Iskre, za katerimi zaostajamo za več let

— kadrovski potencial 12771 »polkvalificiranih« delavcev v proizvodnih DO je zaskrbljujoč na nadaljnji razvojni poti Iskre, saj bo vključevanje toliko teh delavcev v načrtovane zahtevnejše proizvodne programe nevzdržno; to bo problematika širše »socialne strani« zaposlovanja nasploh v Sloveniji in zahteva posebni akcijski načrt

— skromen obseg delavcev z dejansko srednjo izobrazbo je odraz dosedanje kadrovske politike; upoštevati bo treba, da bo v obdobju 1995 — 2000 postajal tehnik (V. stopnja strokovne usposobljenosti) tipični proizvodni delavec v Iskri glede na želeno zahtevnost proizvodnje, ki bo ohranjevala visoko sposobnost izvoza

— z zahtevnostjo programov postaja nujen delež delavcev s podiplomskimi znanji; ocenjuje se, da je v Iskri sedaj preko 50 magistrov tehničnih strok ter da obiskuje podiplomski študij od 120 do 150 delavcev. Glede na uspešne zahtevne programe v Iskri ocenjujem, da je v preteklosti pridobilo izjemna znanja (vendar brez formalne po plomske potrditve) vsaj 150 delavcev. Te dosedanji sistem ni bil naklonjen. Vpreže so bili v trdo delo, gradili so si dom in dr žino ter niso mogli (čeprav so želeli!) zad stiti formalnim pogojem. Omejitveni člen (in je bil) tudi skromna moč fakultet; n usposobljene, da bi vodile široko politi mentorstva za magistre, predvsem pa doktorje znanosti iz programskih usmeri v Iskri.

Današnji čas (zategovanja pasu in stab zacijskega obnašanja) sovpada z dosežen razvojnim položajem ISKRE:

— ko bodo delovne organizacije siste ske proizvodnje (z izjemnim deležem in vacijskih dosežkov) morale posodob lastno organiziranost in se pričeti obnaša duhu »informacijsko intenzivnih« pr zvodnih sistemov

— ko bodo delovne organizacije s p grami množičnih izdelkov in naprav mor osvajati zahtevnejše programe in uvaj tehnologijo z visoko stopnjo avtomatizir nosti procesov

— ko bodo proizvodni programi vklju vali dosežke mikroelektronske proizvod ter smiselno vključevali mikroprocesor filozofijo distribuiranega telematskega, čunalniškega in procesno — uporabljalne omrežja

— ko se bodo morale oblikovati skup tehnične inštitucije na ravni SOZD. V ko kor bo takšna inovacijsko—tehnološ strategija Iskre privzeta kot vodilo razv Iskre do lega 2000, bo uspevala zasledov tehnološki razvoj razvitega sveta in na p sameznih pomembnih programskih se mentih zoževati sedanji razvojni (časov zaostanek.

Uveljavljanje takšne razvojne strateg pomeni v prihodnjem obdobju v izobraz valno kadrovski politiki agresiven pris ter dovolj zgodnje načrtovanje.

V uvodu omenjena napoved kadrovske potenciala in izobrazbene strukture v S veniji do leta 2000 da misliti, da bo izob zbena struktura (na osnovi današnjega p ložaja in zmožnosti šolskega sistema) v m

(Nadaljevanje na 7. str

Ocena kadrovskega razvoja Iskre v obdobju do leta 2000

(Nadaljevanje s 6. strani)

ročnem razkoraku s kadrovskimi potrebami Iskre. Ugotavlja se:

— da Iskra že danes za okvirno 15 let razvojno prehiteva kadrovsko strukturo v SR Sloveniji ter bi za vzdrževanje sedanjega razvojnega trenda pričakovala v l. 2000 strukturo, ki bi jo slovenska družba v povprečju zagotovila v l. 2015

— da bo morala Iskra prebiti »kriterije povprečja« z lastnim, aktivnim posegom v izobraževalni sistem

— odnosi v kadrovski strukturi niso linearni s stopnjo »tehnološkega položaja«, so agresivni; zato bo potrebno usposobiti visokošolske ustanove, da bodo kadrovsko in materialno kos prihodnjim nalogam

— za prekvalifikacijo množice delavcev v Iskri, da bodo kos zahtevnejšim nalogam ter za usposabljanje delavcev v duhu specializacij, bo morala Iskra razviti resen organizacijski sistem ter zanj združevati pomembna sredstva. Računati bo morala, da permanentnost strokovnega usposabljanja pomeni naložbo izjemne razsežnosti.

Iz citirane raziskave podajam še en podatek: naložbe v znanje strokovnih kadrov so ena izmed najučinkovitejših naložb — so v velikostnem razredu 30% glede na vrednost materialnih naložb v delovna sredstva.

Ocena razvoja Iskre do leta 2000

Ker smo šele v obdobju načrtovanja daljnoročnega razvoja Iskre do l. 2000 (in na tej nalogi deluje mnogo najodgovornejših delavcev Iskre), mi je toliko težje podajati »napoved« Iskrinega razvoja. Ta bo odvisen predvsem od:

— opredelitve »strateških« razvojnih ciljev Iskre s prestrukturiranjem proizvodnih programov s tolikšno stopnjo inovacijsko—tehnološke intenzivnosti, ki bo omogočala enakopravnejšo menjavo na tujih tržiščih; razvojni zaostanek za povprečjem stanja elektroindustrije v razvitih deželah bo moral biti znižan

— zmožnosti dogovarjanja in specializacije programov z drugimi proizvodnimi sistemi v Sloveniji in Jugoslaviji

— od sposobnosti bančnih hiš in stopnje sprotne akumulacije

— od sposobnosti izgraditve sistema raziskovalnih organizacij v Iskri in izven nje, ki bodo usposobljene za usmerjena in temeljna raziskovanja

— sposobnosti izobraževalnih institucij, da bodo prilagajale programe potrebam OZD ter od sposobnosti Iskrinega izobraževalnega sistema, ki bo moral doseči nove dimenzije in odgovornosti

— sposobnosti fakultet in znanstveno—raziskovalnih organizacij, da bodo usposabljale delavce s podiplomskimi znanji in metodami raziskovalnega dela.

Predvideni tehnološki razvoj Iskre omogoča napoved naslednjih sprememb v organizacijskih strukturah:

— obsežnost delavcev v »neposredni proizvodnji« bo rahlo naraščala do obdobja l. 1990, v kasnejšem obdobju je pričakovati zoževanje »neposredne proizvodnje«

— izjemno bodo naraščale odgovornost in številčnost v funkcijah raziskovalno—razvojne dejavnosti, trženja, zasledovanja kakovosti, dopolnilnega izobraževanja itd.

— z rastočo zahtevnostjo se bo niz funkcij oblikovalo kot združene dejavnosti na ravni DO in SOZD.

Napovedujem, da bodo razmerja v številčnosti delavcev glede na organiziranje zasledovala naslednji trend (številčnost proizvodnih TOZD jemljem kot 100%):

leto	1981	1990	2000
ocenjeni razvojni položaj	6,2	7,0	7,8
Številčnost proizvodnih TOZD	100 %	100 %	100 %
delavcev v združenih funkcijah DO	25 %	32 %	44 %
delavcev v združenih funkcijah SOZD	13 %	20 %	28 %
skupno:	130 %	152 %	172 %
od teh v RRD	8 %	14 %	20 %

Številčnost proizvodnih TOZD bo v prihodnjem obdobju naraščala; predvsem na račun dejavnosti spremljajočega razvoja, zahtevnejšega osvajanja novih programov, zasledovanja integralne kakovosti itd; Ocenjujem naslednji trend:

100% 115% 130%

Zgornja tabela, ki razmejuje predvsem številčnost delavcev v »proizvodnih TOZD« in v »združenih funkcijah DO« ni identična s podatki Iskrinega kadrovskega pregleda. Preveč je v Iskri še TOZD, ki se obnašajo kot delovne organizacije ter mnogo zadržujejo pri sebi; takemu stanju botruje tudi izjemna dislociranost TOZD v mnogih delovnih organizacijah.

Nakazani razvojni trend bi pomenil okvirno kadrovsko številčnost na različnih nivojih organiziranja:

leto	1981	1990	2000
delavcev v proizvodnih TOZD	22000	25300	28600
delavcev v združenih funkcijah DO	5600	8100	12600
delavcev v združenih funkcijah SOZD	2800	5100	12600
Iskra	30400	38500	53800
od tega v RRD	2200	4700	8200

Številčnost delavcev v združenih funkcijah na ravni SOZD UTEMELJUJEM Z NUJNOSTJO, DA BODO DELOVNE ORGANIZACIJE SKUPNIH PROGRAMSKIH SKLOPOV »pričele združevati« del funkcij po »divizijskem« principu.

Napovedujem, da se bo za takšen razvoj Iskre morala prilagojevati struktura kadrov s trendom:

leto	1981	1990	v % 2000
ozki profili	48,2	27	9
široki profili	26,3	36	42
SS	16	22	26
VIŠ	3,6	5	7
VS	5,3	8,5	13,5
podiplomci	0,3	1,5	2,5

V kolikor upoštevam podatke Iskrinega pregleda za l. 1981 po dejanski izobrazbi delavcev ter to projeciram z napovedjo kadrovske rasti Iskre, ocenjujem naslednji daljnoročni trend izobrazbene strukture (s številom delavcev):

leto	1981	1990	2000
ozki profili	14800	10400	4800
široki profili	8000	12600	22600
SS	4900	8500	14000
VIŠ	1100	1900	3800
VS	1550	3300	7200
podiplomci	50	600	1400
ISKRA	30400	38500	53800 delavcev

Takšno napoved kadrovske rasti utemeljujem na osnovi lastnega modela programskega in orientacijskega razvoja Iskre do obdobja l. 2000. Ne bi se rad detaljneje opredeljeval, kako se bodo razvijali posamezni proizvodni segmenti. Osvajanje zahtevnejših programov bo iz Iskrinega proizvodnega kataloga sčasoma izločilo predvsem programe množične potrošnje na račun višjega deleža »investicijske opreme«. Računam, da si bo Iskra uspela priboriti na posameznih programskih segmentih občutnejši delež svetovnega tržišča (od 2 do 5% svetovnih potreb) in da bo morala marsikje program prirediti »komplementarni ponudbi« z drugimi svetovnimi proizvajalci na enakopravnih (partnerskih) odnosih, predvsem pa bo morala krepiti višjo sistemsko ponudbo s sodelovanjem drugih proizvajalcev v Jugoslaviji.

Ocenjujem, da bo Iskra sposobna prestrukturirati programske sklope v naslednjih trendih (opazujoč s položaja kadrovskega obsega):

programski sklop	1981	1990	2000
1. »procesno upravljanje storitev« — telekom., račun.	27 %	32 %	40 %
2. procesno upravljanje tehnologij — merilno reg.	22 %	25 %	27 %
3. sestavni deli in sklopi	21 %	18 %	17 %
4. »množična potrošnja« (široka potr., avtoelektr.)	30 %	25 %	16 %

Napoved programskega prestruktuiranja omogoča oceno, kakšno naj bi bilo razmerje med absolventi posameznih programov oz. smeri izobraževanja za stopnje usposabljanja SS, VIŠ in VS. Pri tem zasledujem, da bodo naloge opravljene skupinsko; ustrezno bodo vključevani delavci različnih temeljnih znanj.

Ocenjujem, da bo v širši delovni proces vključenih okvirno 85% delavcev tehničnih strok v kadrih SS, VIŠ in VS izobrazbene stopnje.

V okviru tehničnih strok ne razpolagam s podatki, kakšnih strok so sedanji strokovnjaki v Iskri; podajam izkustveno oceno za leti 1990 in 2000

	1990	2000
elektrotehnika:		
energetika	5 %	3 %
elektronika	24 %	19 %
avtomatika	21 %	24 %
»telematika«	30 %	35 %
računalništvo:		
programska znanja	10 %	12 %
informatika	2 %	2 %
strojništvo	6 %	4 %
fizika, kemija itd.	2 %	3 %

Nujni delež sistemskih znanj bo močno naraščal; najbolj bo naraščal delež delavcev, ki bodo usposobljeni načrtovati in proizvajati distribuirane sisteme (telekomunikacije, računalništvo), graditi sisteme procesnega upravljanja tehnoloških postopkov itd.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

— Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Železnov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Bec (Kibernetika), Boris Čerin (Elektrozveze), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.

— Naslov: Ljubljana, Tržaška c. 15, telefon: 263-825 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Zlata slušalka '82

Konferenca ZSMS Iskra Telematika je ponovno — že sedmič po vrsti — organizirala tradicionalno zabavno glasbeno prireditev »Zlata slušalka«. Na njej so sodelovali mladi pevci amaterji iz Iskre, katere je spremljal kranjski ansambel Modrina. Celotni program je povezoval Kondi Pižorn.

Organizacijsko je prireditev izredno pešala in poslušalec je dobival vtis, da je prireditev potekala zgolj zaradi njene tradicionalnosti. Kakovostno je bila prireditev slaba, oz. ni mogoče reči, da bi prireditev pridobila kaj bistveno boljšega na kulturni ravni.

Stroga strokovna žirija je prvo mesto prisodila Janku Fonu iz TOZD TEL na Blejski Dobravi, in sicer iz naslednjih razlogov: Janko Fon se je v interpretaciji lastne pesmi, za katero je napisal tudi besedilo, spremljal sam, bil je intonančno in ritmično točen, ustrezni pa sta bili tudi dinamika in dikcija.

Če analiziramo posameznike, potem se najprej ustavimo pri Kondiju Pižornu, ki kaj novega ni predstavil iz svojega repertoarja, razen njegovih značilnih starih »izlizanih fint«. Ansamblu Modrina, kateremu sta kakovost in znanje porasla za kakšen »ton«, gre zahvala za požrtvovalnost ter za to, da je prireditev dobila vsaj svoj zabavni utrinek.

Sama prireditev se je pričela z majhno zakasnitvijo in s predstavitvijo strokovne žirije, ko je — prav plašno — prišel prvi nastopajoči Tone Draksler ter nam v svoji pesmi »Trideset let« zatrdil, da venomer stoji in čaka na »Silvesterski poljub«, s katerim ga je potolažil lanskoletni zmagovalec Miran Potočnik. Zatem nam je vesela Alojzija Toplišek za novo leto poklonila »Račke«, kantavtor Janko Fon pa nam je v svoji pesmi zatrdil, da smo lahko brez skrbi ker »Nikogar ni v mraku«. Magda Sedlarevič ga je takoj opozorila, da vendar je nekdo na »Dravskem mostu«. Po mnenju naslednjega nastopajočega — Matjaža Debeljaka, naj bi bil to sam »Vinetou«, kantavtor Brane Erman pa nam je svetoval »Poglej preproste te ljudi«. Karel Moškon, naslednji nastopajoči, se ni strinjal z njim in nam s svojim mehom in pesmijo povedal, da je po njegovem mnenju to »Otožni vojak«. Verjetno bi vsi poslušalci ostali v dilemi, če ne bi predzadnja nastopajoča, samozavestna Marjana Resetič, zahtevala »Malo miru«, nakar si jo je temperamentna Rada Moravek vzela za vzor v pesmi »Kao ti«.

Marjana Resetič je s pesmijo »Malo miru« osvojila simpatije poslušalcev, ki so ji prisodili drugo mesto.

Tako se je celotna pevska paleta odvijala do vrhunca, ko sta strokovna žirija in žirija občinstva začeli ocenjevati ter zatem podali rezultate.

Po mnenju strokovne žirije so bili najboljši:

1. Janko Fon — Nikogar ni v mraku, 2. Miran Potočnik — Silvestrski poljub, 3. Rada Moravek — Kao ti,

— po mnenju žirije občinstva pa so bili najboljši:

Miran Potočnik je s pesmijo »Silvestrski poljub« osvojil prvo mesto žirije občinstva in drugo mesto strokovne žirije.

1. Miran Potočnik — Silvestrski poljub, 2.—3. Marjana Resetič — Malo miru, 2.-3. Tone Draksler — Trideset let.

Zmagovalca sta prejela vrtalni stroj (darilo DO ERO) in telefonski aparat (darilo TOZD TEA). Vsi ostali udeleženci pa so za spomin dobili telefonske slušalke na podstavku in priznanja za njihovo nastopanje. S tem je bil uradni del zaključen, nakar so mladi zaplesali in proslavili bližajoče se novo leto.

In na koncu morda še to: organizator se bo moral za bodočo takšno prireditev prej odločiti, da ne bomo vedno prihajali do istih rezultatov ter da takšna kulturna manifestacija ne bo navsezadnje zgolj zaradi tradicije.

Bernard Bečan

Tone Draksler, sicer član mešanega pevskega zbora Iskra, se je izkazal tudi kot pevec zabavne glasbe. Izvedba skladbe »Trideset let« mu je po mnenju poslušalcev prinesla tretje mesto.

Jost Herbig: V blodnjaku tajnih služb

Delo znanega in naprednega nemškega znanstvenika in publicista Josta Herbiga pod naslovom »V blodnjaku tajnih služb« in podnaslovom »Primer Jennifer« daje na prvi pogled slutiti. da gre za klasično vohunsko kriminalko. Ko pa knjigo prebereš, ugotoviš, da gre v njej za čisto nekaj drugega. Zahodnonemški znanstvenik in publicist Jost Herbig si je kot dosleden demokrat in razkrinkovalec političnih mahinacij v tem svojem delu zastavil vprašanje, kaj neki vse pletejo obveščevalne službe po velikih in uglednih ameriških in drugih zahodnih časopisih in radiotelevizijskih hišah, da zavajajo javnost, prikrivajo resničnost o svojih akcijah in podobno.

Povod za takšno raziskavo je vohunska afera okoli potopljene sovjetske podmornice sredi Pacifika, ki jo želi v najstrožji tajnosti dvigniti ameriška obveščevalna služba CIA pa zato zgradi skupaj z multimilijarderjem Howardom Hughesom velikansko plovilo. Za javnost je ladja namenjena kopanju in dviganju rudnin iz globokega oceanskega dna v bližini Havajev, v resnici pa je pripravljena za dvigovanje potopljene sovjetske podmornice.

Herbig na dokumentaren način razkriva mahinacije ameriške obveščevalne službe, ki vodi za nos in korumpira vodilne novinarje in urednike, da bi njena akcija Jennifer ostala prikrita.

To, kar pa je danes morda še bolj aktualno in usodno pomembno za človeštvo, pa so razsežnosti blokovske tekme po širnih oceanih. Avtor nam prikaže nazorno vseobsegajočo mrežo opazovalnih in prisluškovalnih naprav ZDA, ki pokrivajo — ali pa še bodo — v bistvu vsa svetovna morja. Nič manj pa ni aktivna na teh morjih tudi sovjetska stran, le da se stežka prebija skozi ameriške mreže.

Tretje, kar je nadvse pomembno za razumevanje današnjega sveta, je neusmiljena tekma za oblast nad rudninskimi bogastvi svetovnih morij. Ko so se države v razvoju krčevito upirale razvitim zahodnim silam (pa po svoje tudi Sovjetski zvezi), so razviti skoraj celo desetletje zavlačevali s konferenco Združenih narodov o pravu morja (pravkar poteka ratifikacija ustrezne konvencije, ki pa je nekateri veliki niso pripravljeni ratificirati), in med tem skrivoma poskrbeli za to, da so se tudi praktično lotili raziskovanja in izkoriščanja oceanskega bogastva. Politika izvršnega dejstva je zelo nazorno prikazana tudi v tej knjigi. Ameriški velekapital se ne meni kaj dosti za dolgoročne interese lastnih državljanov na Havajih, kaj šele, da bi upošteval interese tistih držav, ki bi jim glede na bližino pripadal vsaj del bogastev z morskega dna.

Avtor nam vse te politične reči pripoveduje zelo prizadeto, napeto in tudi izredno dokumentirano, saj je moral pri tem pregledati gore ameriškega glavnega in lokalnega tiska pa tudi drugega svetovnega tiska, da nam je lahko razkril z izjavami, članki in drugo dokumentacijo vso lažnost ameriške propagande, zatajevanje in prikrivanje dejstev in vse ostalo, kar mnogo bolj škoduje kot pa koristi tako obveščenosti ljudi kot odnosom v svetu, zlasti med obema supersilama. Pokazal nam je, kako je lahko tudi tako imenovani »svobodni zahodni tisk« zmanipuliran v službi obveščevalnih služb ter kako lahko s polovičnimi resnicami, dezinformacijami in podobnim zaostruje položaj na svetu, bega preproste ljudi in jih, ne navsezadnje, hujska na hladno vojno, blokovsko razcepljenost in ustvarja potrebno napetost, ki je seveda samo v korist voditeljem blokov, zlasti Združenim državam Amerike.

Knjigo Josta Herbiga sta prevedla Janko Lorenci in Anton Rupnik, opremila jo je Cveta Stepančič, izdala pa založba Borec v Ljubljani.

D.Ž.

SOZD ISKRA
Izobraževalni center
Ljubljana

V skladu s programom za uvajanje krožkov za izboljšanje proizvodnje v Iskri, sklepom KPO SOZD Iskra in področnih kolegijev za kakovost, razvojno raziskovalno dejavnost ter kadrovsko dejavnost in izobraževanje in na osnovi dogovora s KOS SOZD Iskra
razpisujemo STROKOVNO USPOSABLJANJE po programu:

Uvajanje krožkov za izboljšanje proizvodnje

v času od 15.2. — 18.2.1983

Strokovno usposabljanje je namenjeno pospeševalcem krožkov za izboljšanje proizvodnje.

Krožki za izboljšanje proizvodnje so množična oblika za aktivno vključevanje delavcev za izboljšanje procesa in izdelkov. Krožek za izboljšanje proizvodnje združuje 5-12 delavcev, ki opravljajo podobna dela in naloge, se redno sestajajo po eno uro na teden pod vodstvom vodje krožka in prostovoljno z namenom, da ugotavljajo probleme, analizirajo vzroke in izvedejo ali predlagajo izboljšave.

Pospeševalec je delavec z ustrezno strokovno izobrazbo in temeljitim znanjem, ki pozna in obvlada tehnike dela v krožku ter je seznanjen tudi s teorijo in principi delovanja krožkov v drugih sredinah. Sposoben mora biti tudi svoje znanje prenašati na druge in koordinirati ter usmerjati delovanje krožkov. To znanje pridobi na posebnem specializiranem seminarju.

VSEBINA:

1. OSNOVE KROŽKOV ZA IZBOLJŠANJE PROIZVODNJE
   Družbenopolitična izhodišča in cilji delovanja krožkov
   Model krožkov za izboljšanje proizvodnje
   Značilni primeri reševanja in uspešnost krožkov v drugih deželah.

2. NAČIN IN TEHNIKA DELA V KROŽKU
   Tehnike za reševanje problemov v krožkih
   Statistične metode za vodje krožkov
   Praktičen primer z uporabo tehnik dela

3. UVAJANJE KROŽKOV
   Motivacija
   Delovanje krožkov v lastni OZD
   Uvajanje krožkov v Iskri

4. RAZPRAVA IN POVZETEK
   Možnosti merjenja rezultatov
   Tehnika poročanja in predlog vodstva
   Usmerjena razprava o krožkih za izboljšanje proizvodnje.

ČAS IN KRAJ:
S programom strokovnega usposabljanja bomo pričeli 15.2.1983 ob 8. v hotelu Transturist, Škofja Loka. Zaključek seminarja predvidevamo 18.2.1983 ob 14.

VODJA PROGRAMA:
Lotar KOZINA, dipl. ing., SOZD Iskra, DSSS.

CENA strokovnega usposabljanja:
V ceno 7.200 din so vključeni penzionski stroški in kotizacija. Za navedeno ceno bodo TOZD prejele račun na podlagi podpisane prijavnice. Potne stroške si uredijo udeleženci v svojih TOZD, oz. DSSS.

PRIJAVE:
Prijavnice pošljite najkasneje do 11.2.1983 na naslov SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3, Mariji Kristan, etaža XI.
Podrobnejše informacije lahko dobite pri vodji programa Lotarju Kozini, tel. št.: 061/222—234, ali pri vodji področja kakovosti v vaši DO.

SOZD ISKRA
Izobraževalni center
Ljubljana

V skladu s programom za uvajanje krožkov za izboljšanje proizvodnje v Iskri, sklepom KPO SOZD Iskra in področnih kolegijev za kakovost, razvojno raziskovalno dejavnost ter kadrovsko dejavnost in izobraževanje in na osnovi dogovora s KOS SOZD Iskra

razpisujemo STROKOVNO USPOSABLJANJE po programu:

Vodenje krožkov za izboljšanje proizvodnje

v času 22.—24.2.1983

Strokovno usposabljanje je namenjeno vodjem krožkov za izboljšanje proizvodnje. Krožki za izboljšanje proizvodnje so množična oblika za aktivno vključevanje delavcev za izboljšanje procesa in izdelkov. Krožek za izboljšanje proizvodnje združuje 5—12 delavcev, ki opravljajo podobna dela in naloge, se redno sestajajo po eno uro na teden pod vodstvom vodje krožka in prostovoljno z namenom, da ugotavljamo probleme, analizirajo vzroke in izvedejo ali predlagajo izboljšave.

Vodja krožka je preddelavec, skupinovodja ali delavec, ki ga bodoči člani krožka izberejo iz svoje sredine.

Za prvo skupino krožkov v DO naj pospeševalci skupno z delavci in v dogovoru z vodstvom TOZD izberejo ustrezne kandidate.

Vodja krožka je delavec s primerno izobrazbo in poznavanjem procesa, ki pozna in obvlada tehnike dela v krožku. Sposoben mora biti organizirati delo v krožkih in tolmačiti tehnike dela članom krožka.

VSEBINA:

1. KROŽKI ZA IZBOLJŠANJE PROIZVODNJE
Tolmačenje modela in načina delovanja krožkov, akcija uvajanja krožkov v Iskri
Zbiranje zamisli, osnove in tehnike
Delovanje krožkov in organizacija sestankov
Enostavne statistične tehnike za vodje (I)

2. TEHNIKE DELA V KROŽKIH
Zbiranje in prikazovanje podatkov, oblike zbiranja podatkov
Pareto analiza
Histogram
Enostavne statistične metode za vodje (II)

3. PRIPRAVLJANJE IN PREDSTAVLJANJE PREDLOGOV
Analiza vzrokov in posledic
Predstavljanje predlogov
Krožki za izboljšanje proizvodnje, vprašanja in odgovori na vprašanja

ČAS IN KRAJ:
S programom strokovnega usposabljanja bomo pričeli 22.2.1983 ob 8. v hotelu Transturist, Škofja Loka. Zaključek seminarja predvidevamo 24. 2. 1983 ob 16.

VODJA PROGRAMA:
Lotar KOZINA, dipl. ing., SOZD Iskra, DSSS

CENA strokovnega usposabljanja:
V ceno 5.800 din so vključeni penzionski stroški in kotizacija. Za navedeno ceno bodo TOZD prejele račun na podlagi podpisane prijavnice. Potne stroške si uredijo udeleženci v svojih TOZD, oz. DSSS.

PRIJAVE:
Prijavnice pošljite najkasneje do 17.2.1983 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3-XI.
Poznejše informacije lahko dobite pri vodji programa Lotarju KOZINI, tel. št.: 061—222-234, ali pri vodji področja kakovosti v vaši DO.

Izenačenje konvertibilnega uvoza z izvozom

V TOZD TTS, so po besedah Momčila Staniča, IPO njihove temeljne organizacije in našim sogovornikom v tem prispevku, zaključili uspešnejše lansko poslovno leto, kot je po neprestanih izpadih proizvodnje zaradi pomanjkanja repromateriala kazalo. Kljub izgubi, ki bo tako za polovico manjša pa se lahko pohvalijo tudi z nekaj vidnejšimi uspehi v preteklem letu.

Predvsem je omembe vredno, da so v tem času uspeli nadomestiti uvožene komponente z domačimi za skoraj 1,5 milijona dolarjev, kar na področju profesionalne tehnike ni niti najmanj lahko, še posebej, ker to pomeni za več kot polovico zmanjšanje njihovih uvoznih komponent. Glede na prejšnje leto pa so uspešno povečali tudi izvoz na konvertibilno področje in sicer za dva in pol krat: Skratka to sta pomembna uspeha, ki pa na žalost njihovi temeljni organizaciji še ne moreta zagotoviti normalnega poslovanja, čeprav nameravajo v letošnjem letu še zmanjšati odstotek uvoženega repromateriala v njihovih proizvodih in hkrati povečati izvoz, saj bodo brez dodatno pridobljenih deviz znova obsojeni na izpad proizvodnje.

Najprej nekaj besed o poslovanju v letu 1982. Kakšne rezultate ste dosegli?

V letu 1982 smo šli s skromno založenostjo z repromaterialom, pri čemer je bila vprašljiva kompletnost tega materiala. Likvidnostne težave, tako dinarske, kot devizne so bile občutno večje, kot smo predvidevali leto poprej, ko smo načrtovali proizvodnjo in prodajo v letu 1982. Ta neredna preskrba z materialom pa se je seveda zelo negativno odrazila na našem poslovanju, saj ni bilo ne redne proizvodnje, ne prodajne realizacije.

Iz navedenih vzrokov je bila proizvodnja močno motena vse do avgusta, ko smo dobili večje količine materiala, ki je bil nato dokompletiran v naslednjih mesecih. Posledica tega je bilo izredno hitro naraščanje nedokončane proizvodnje čez običajne normative, hitra rast zalog repromateriala ter zato tudi precej visoko vezana obratna sredstva, ki nam jih že tako krepko primanjkuje in seveda dodatno oteženo poslovanje.

Zaradi precej dolgega ciklusa izdelave naših izdelkov in zapoznele dobave repromateriala, je bila realizacije izdelkov nujno premaknjena na zadnje mesece lanskega leta, posledica tega pa je bila realizacija v decembru približno enaka kumulativni realizaciji v prvih enajstih mesecih, pri čemer je bila skupna realizacija v letu 1982 uresničena v višini 65% načrtovanega.

Nadaljnje kompletiranje manjkajočega materiala nam bo omogočilo v prvih mesecih letošnjega leta nekoliko večjo realizacijo kot v prvih mesecih preteklih let.

Kako bo v letošnjem letu? Predvsem nas zanimajo osnovna dejstva, ki bodo pogojevala vaš letošnji poslovni uspeh.

Glede našega proizvodnega programa, lahko rečem, da je tržno preverjen in, da nimamo težav s prodajo naših naprav na domačem trgu, saj se konjunktura zanje nadaljuje. Poleg tega je ta program zelo povezan s programi DO Telematike in DO Avtomatike, ki ju dopolnjuje v smislu kompletiranja ponudbe. Vendar pa je to le proizvodnja profesionalne elektronike, ki je v precejšni meri nujno odvisna od uvoženih komponent, katere v povprečju, odvisno od vrste naprav, predstavljajo približno od 5-20% prodajne vrednosti.

In tu tiči naš največji problem — zagotoviti devize za uvožene komponente. Vzporedno s tem pa moramo še ugotoviti, da je v nasprotju z zadovoljivim povpraševanjem po naših napravah na domačem in klirinškem tržišču zelo huda konkurenčni boj na konvertibilnem tržišču tako, da za naslednjih nekaj let ne vidimo možnosti lastnega pokrivanja uvoza z izvozom ob taki devizni soudeležbi izvoznika, ki sedaj velja v naši družbi.

Poudarjamo pa to, da bomo, verjetno, že letos nominalno izenačili vrednost konvertibilnega izvoza z uvozom konvertibilnega področja, kar smo še pred nekaj leti ocenjevali kot nedosegljivo.

B.Č.

Odprto zimsko prvenstvo Iskre Commerce

V Gozdu Martuljku bodo 19. februarja tradicionalne zimske športne igre delovne organizacije Iskre Commerce. Prvenstva se bodo lahko udeležili vsi delavci iz Iskre Commerce, kot že vrsto let pa tudi smučarji iz Invest servisa, Zorina, komercialnih področij Iskrinih delovnih organizacij, ki imajo sedež v poslovni stavbi v Ljubljani, ter DSSS SOZD Iskra. Morda se bodo tega tekmovanja prvič udeležili tudi delavci iz IKM.

Tekmovanje v smučarskih tekih se bo pričelo ob 10.00, v veleslalomu pa ob 14.00. Najbolje uvrščeni v veleslalomu se bodo uvrstili na zimske športne igre SOZD Iskra, za smučarje tekače pa to tekmovanje ne bo izločilno.

Tekmovalni razredi tako v tekih kot v veleslalomu, bodo enaki kot pri »zimski Iskrijadi«, podrobnejše podatke pa boste lahko dobili v posebnem glasilu Iskre Commerce in pa pri vaših športnih referentih.

LD

ZAHVALA

Ob boleči izgubi očeta

FRANCA SVETELJA

se sodelavcem iz justirnice TOZD TEA TKT iskreno zahvaljujem za izrečena sožalja, podarjeni venec in spremstvo na njegovi zadnji poti

Ladislava Čuk.

Časopisne novice

Ob obletnici smrti prof. dr. Vratislava Bedjanića je delovna organizacija Iskra-Avtomatika že trinajstič podelila doktorjem in magistrom elektrotehniške znanosti ter diplomantom elektrotehniških fakultet iz vse države priznanja in nagrade za dela s področja elementov, naprav in sistemov avtomatizacije ter s področja zaščitne in stikalne tehnike — Ljubljansko Delo.

Tone Kropušek, glavni direktor mariborske Hidromontaže, ni mogel skriti zadovoljstva ob vrnitvi iz Abu Dabija. V tej majhni arabski deželi ob Perzijskem zalivu bodo namreč slovenska in jugoslovanska podjetja zgradila vrsto transformatorskih postaj, ki bodo omogočile večjo elektrifikacijo tega emirata, sicer bogatega z nafto.

"To je uspeh", nam je povedal Tone Kropušek, "ki ga pravzaprav nismo pričakovali. V veliki konkurenci največjih svetovnih firm smo prišli na vrh in s tem dobili posel, vreden 30 milijonov dolarjev. Hidromontaža bo skupaj z Iskro in še drugimi v dveh letih postavila 15 transformatorskih postaj, sicer razpršenih po vsej deželi, ki je nekaj manjša od Slovenije. Zgradili bomo objekte na ključ, to pomeni, od projekta do končne izvedbe" — ljubljanski Dnevnik.

Ko so v Iskrini šentjernejski TOZD HIPOT uvajali proizvodnjo tekočih kristalov, ki je pogojena s prečiščeno atmosfero, so se znašli pred nujnostjo uvoza posebnih brezprašnih skrinj. V Italiji so jih naročili šest in zaradi uvoznih težav dobili le dve, zato so sklenili, da se izdelave lotijo kar sami.

Razvoj je trajal slabih šest mesecev. Serija nič-20 skrinj z laminarnim pretokom zraka je zdaj tako rekoč nared. Pokazalo se je, da se zanje na domačem trgu že zanimajo v Mikroelektroniki, finomehaniki in medicini, ko pa stane skrinja iz uvoza približno pol milijona deviznih dinarjev, Iskrina pa le 0,3 milijona. V šentjernejski Iskri ocenjujejo, da bi brezprašnih skrinj samo na slovenskem tržišču lahko kar takoj prodali več kot sto. Med prvimi kupci bodo, kot kaže, posamezne Iskrine TOZD, nato Lek, Krka in medicinska fakulteta. Pripravljajo pa se tudi na izvoz.

Ogenj je 10. decembra uničil skladišče polizdelkov in izgotovljenih izdelkov v tovarni bele tehnike pirotskega Radnika in pri tem povzročil za 20 milijonov dinarjev škode. Ob tej priložnosti je zgorelo tudi 2.000 motorjev, ki bi jih morali vgraditi v izdelke.

Po zaslugi poslovnih partnerjev pa je premor v proizvodnji trajal le do 20. decembra. Na podlagi telegrama o nesreči je Iskra že v treh dneh poslala potrebno število motorjev za vgradnjo tako, da bo proizvodnja tekla brez zastoja — Politika, Beograd.

Mariborski telekomunikacijski center bi moral biti gotov ob koncu lanskega leta, vendar so se gradbena dela zavlekla tako, da bo zgradba nared ob koncu januarja. Po tem datumu bodo začeli montirati novo telefonsko centralo Metaconta 10 CN. Ko bodo Iskrini strokovnjaki montirali in preizkusili vso opremo, bodo telefonske zveze Maribora z Jugoslavijo in svetom občutno boljše in hitrejše. Mariborski Večer pripominja, da bodo vsa dela končana do maja 1984. leta.

Zbral in uredil Marjan Kralj

Zimski pohod na Dobrčo

Planinska sekcija DO Iskra Kranj bo začela novo planinsko sezono z zimskim vzponom na Dobrčo (1635 m) v soboto, 29. januarja.

Z avtobusom se bomo ob 7. uri odpeljali izpred hotela Creina do Brezij nad Tržičem. Skozi Hudi graben ali čez Bistriško planino, odvisno od snežnih razmer, bomo po dve in pol urni hoji dosegli Kostanjčevo kočo, eno najrazglednejših točk Gorenjske. Po počitku se bomo povzpeli še na vrh Dobrče (15 min) in sestopili čez Lešansko planino do avtobusa. Vodila bosta Joža Šparovčev in Trilarjev. Cena prevoza bo 30 din.

Oprema: smučarske palice, običajna zimska pohodna oprema.

Prijave in vplačila sprejema do srede, 26. januarja Volga Pajk iz tajništva DO ERO, tel.: 2822.

SOZD ISKRA
IZOBRAŽEVALNI CENTER
LJUBLJANA

razpisuje:

TEMELJNI SEMINAR ZA PRIPRAVO OPRAVLJANJA STROKOVNEGA IZPITA DELAVCEV ZA DELO V ZUNANJETRGOVINSKIH POSLIH

v času od 14. — 26. III. 1983

Delavci, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa morajo imeti po zakonu o prometu blaga in storitev s tujino ustrezno strokovno izobrazbo in morajo izpolnjevati druge pogoje, ki jih določi Gospodarska zbornica Jugoslavije v sporazumu z gospodarskimi zbornicami republik in avtonomnih pokrajin (Ur. list SFRJ 9/78). Za delavce, ki so dolžni opraviti strokovni izpit organiziramo kot pripravo za izpit razpisani seminar.

Opravljeni strokovni izpit, ki je pogoj za delo v zunanjetrgovinskih poslih, je hkrati tudi POGOJ ZA VPIS V 5. ZUNANJETRGOVINSKO ŠOLO V ISKRI!

IZOBRAŽEVALNI PROGRAM:
— zunanjetrgovinsko poslovanje,
— zunanjetrgovinski in devizni režim SFRJ,
— pravni posli v zunanji trgovini,
— plačilni promet s tujino,
— mednarodni transport in transportno zavarovanje,
— carina in carinsko poslovanje,
— družbeno politične in družbeno ekonomske osnove ureditve SFRJ ter družbena zaščita.

ČAS IN KRAJ:
Seminar se bo začel 14. III. 1983 v Radencih, v hotelu RADIN in bo trajal do 26. 3. 1983.

NOSILEC PROGRAMA:
Gospodarska zbornica Slovenije z izvajalci: VEKŠ, Maribor, Ekonomska fakulteta, Ljubljana in DU Boris Kidrič.

CENA:
Cena seminarja je 6.500.- din. Navedeni znesek bodo TOZD in DSSS vplačale na naslov Gospodarske zbornice, na podlagi podpisane prijavnice kandidata. Plačilo penzionskih in potnih stroškov uveljavljajo kandidati v svoji organizaciji.
Cena za opravljanje strokovnega izpita znaša 1.800.- din.

PRIJAVE:
Prijavnice naročite na telefon 061/222-212, oz. v Izobraževalnem centru SOZD Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI in izpolnjene vrnite na isti naslov, najkasneje do 11. 2. 1983. Kasnejših prijav v nobenem primeru ne bomo mogli sprejeti.